

Domoljub

V Ljubljani, 26. oktobra 1938

Leto 51 • Štev. 43

Vedno proti večini naroda

Volitve poslancev v narodno skupščino se naglo bližajo. Še poldrugi mesec, in imeli bomo narodno zastopstvo, o katerem bo veljanska večina Slovencev lahko rekla: To so naši poslanci, to so možje, ki bodo v Belgradu res lahko govorili v imenu slovenskega naroda. Vsakdo, ki kolkaj pozna politične razmere pri nas, dobro ve, da se bo to naše prerokovanje izpolnilo. To vemo mi, to dobro vedo tudi naši nasprotniki. In o teh drugih hočemo danes spregovoriti nekaj besedi.

Nosilka in voditeljica vsega boja proti slovenski skupnosti je bila že od nekdaj tista gospoda, ki se danes zbira pod okriljem Jugoslovenske nacionalne stranke. V tej stranki sede danes potomci tistih ljudi, ki so bili pred desetletji stebri slovenskega liberalizma in »naprednosti«. Kakšno vlogo je igral v našem narodu slovenski liberalizem, ve že sleherni Slovenec. Največji slovenski napredni narodnjaki se niso sramovali zveze z Nemci v hranjskem deželnem zboru, samo da so mogli vladati nad večino Slovencev in se boriti proti splošni in enaki volilni pravici, s katero bi prišel tudi mali človek do odločevanja v stvareh, ki se tičejo zlasti njega. Sinovi so ostali zvesti načelom svojih očetov. V naši narodni državi vidimo zastopnike slovenskega liberalizma vedno na strani tistih, ki se bore proti osnovnim pravicam slovenskega naroda. V vseh vladah, ki so hotele z nasiljem krotiti nezadovoljno ljudstvo, so sedeli slovenski liberalci — od Pribičevičeve in Pašičeve pa preko Živkoviča do Jevtiča. Vselej, kadar so bili na oblasti, so kar vprek zatrjevali, da zastopajo večino naroda, vselej so prerokovali konec vseh nasprotnih političnih strank, vedno so trdili, da bodo ostali na vladi za vse večne čase. Toda, kakor hitro je prišlo ljudstvo do besede, je pometlo z njimi tako temeljito, da od milijonov »pristašev« ni ostalo drugega kakor nekaj zbeganih generalov, ki so začeli na vse načine iskati poti, kako bi se zopet prikopali za nekaj časa do oblasti in s pomočjo bajonetov in »Šenčurskih procesov« krotili voljo ljudstva.

Kakor pri vseh volitvah, tako se bo slovenski liberalizem tudi pri volitvah 11. decembra postavil proti večini slovenskega naroda. Slovenski liberalci dobro vedo, kako malo pomenijo v narodu. Mogočna JNS, ki je pred nekaj leti »dobilac« pri volitvah milijone glasov, je tako skopnela, da za te volitve niti svoje liste ne more postaviti. Pa tudi če bi jo mogla, je ne bi, ker se boji ljudske sodbe, ki bi z njo temeljito obročala. V največjih škripcih je slovenski del JNS z glavnim tajnikom stranke dr. Kramerjem na čelu. Treba je rešiti, kar se da, ali

mislijo ti gospodje. In v tej stiski so ugrizli v najbolj kisel jabolko. Pohlevno so prosili dr. Mačka, borca za samostojno Hrvatsko, naj jih vzame na svojo listo. Prosil so tistega dr. Mačka, katerega je Jevtič, veljak JNS, pred tremi leti proglašal za veleizdajalca. In čujte, na listi dr. Mačka bo kandidiral sam Peter Živkovič, ki je pred leti dal dr. Mačka za poldrugo leto v zapor po zakonu o zaščiti države. Presneto mora iti tesno JNS, da se je odločila za ta korak.

Pa ne smete misliti, da so se s tem slovenski »jugoslovenarji« kaj spremenili. O, ne! Ostali so centralisti in nasilniki, kakor so bili in če bi se jim posročilo po dr. Vl. Mačkovem hrbtu priplezati do oblasti, bi se prav nič ne pomisljali svojega dobrotnika takoj zopet vtakniti v ječo.

Nam se v resnici škoda zdi, da je dr. Maček svoj pokret omadeževal s tem, da trpi take ljudi na listi, ki nosi njegovo ime. Saj Slovenci spoštujemo dr. Mačka in cenimo njegovo borbo za pravice hrvaškega naroda. Prepričani smo, da on dobro ve, da mu družina z JNS ne bo prav nič pomagala zrušiti sedanjo vlado, ki mu ni po godu, pač pa bo

marsikoga, ki je sicer pristaš dr. Mačka, odvrnila od liste, ki nosi na sebi ta madež.

Slovenski liberalizem pa je ostal sam sebi zvest. Tudi pri teh volitvah bo pokazal, da je pripravljen na vsako žrtev, samo da se more postaviti v boj proti večini svojega naroda. Okrog JNS se bo v Sloveniji zbralo še veliko drugih strank in skupin od sto odstotnih »Slovencev« pa tja do najskrajnejših rdečkarjev. Vse bo družila ena skupna misel: rušiti udarno moč malega slovenskega naroda pa navodilih svobodomiselnega liberalizma in materialističnega marksizma. To je tako zvana »ljudska fronta«, ki je v resnici fronta proti ljudstvu. Ta ljudska fronta je že imela svoje »orožne vajec« pri občinskih volitvah larsko in letošnje leto, kjer so se vse, najbolj nasprotujoče si skupine, združile, da bi zrušile fronto, ki stoji za svojim voditeljem dr. Korošcem. Kakšen je bil uspeh, smo videli. Skoraj 90 procentov slovenskih občin je dobila v roke stranka dr. Korošca.

Tako bo tudi pri državnopoborskih volitvah. Združeni sovražniki slovenske narodne skupnosti bodo 11. decembra doživeli obsodbo slovenskega naroda.

Za nas pa velja tudi pri teh volitvah geslo: Kjer je slovenski liberalizem, tam ni mesta za poštenega Slovenca.

Na delu za našega kmeta

Nekaj mesecev že nismo ničesar poročali o delu Kmečke zbornice, ki kljub poletni vročini in velikemu kmečkemu delu ni prav nič zastalo, temveč se od meseca do meseca pogloblja in razširja, čeprav brez zunanje hrupa. Ker vemo, da naše kmečko ljudstvo želi biti obveščeno o delu svoje toliko let pričakovane zbornice, bomo tudi nadalje vsakih par mesecev objavljali pregled tega dela.

Ob velikem kmetijskem posvetovanju, ki se je vršilo zadnje dni maja in prve dni junija, in o katerem je tudi »Domoljub« izširno poročal, so zasedali tudi vsi odbori zbornice, ki so obravnavali tekoča drobna vprašanja, obenem so se pa že smotreno lotili tudi reševanja nekaterih velikih temeljnih vprašanj, na katerih je delal potem urad tekom poletja naprej. Tu moramo omeniti najprej vprašanje zavarovanja živine kot prvega dela v velikem sklopu različnih kmečkih zavarovanj. Omenjeno kmečko posvetovanje in seje zbornice so v začetku poletja to vprašanje sprožile, urad ga je pa potem tekom poletja temeljito proučil in sedaj vse kaže, da je že dozorelo toliko, da ga bo zbornični svet v svojem zimskem zasedanju lahko obravnaval in o njem sklepal, tako da bi se potem spomladi pri nas lahko že začele ustanavljati živinske zavarovalnice, ki jih bodo naši kmetje nedvo-

umno pozdravili z velikim zadoščenjem, obenem bo pa izvršeno tudi veliko in vevlačno delo v korist našega kmečkega stanu.

Dalje se je lotila zbornica letos vprašanja naše sadne trgovine. Vse kaže, da utegne postati za bližnjo bodočnost sadjereja najvažnejši činitelj za naše kmečko gospodarstvo. Doslej je vsaj nekoliko zadovoljivo razvito v severno vzhodnem delu Slovenije, drugod nas pa čaka na tem polju še skoraj vse delo. Tudi sadna trgovina je zato v večji meri razvita le v delu Štajerske, kjer so sadjereji s sodelovanjem zbornice ustanovili posebno pisarno, ki naj varuje njih koristi. V zvezi s tem je tudi pobuda, ki jo je dala zbornica za izpremembo uredbe o izvozu sadja v tem smislu, naj se uvede obvezno razsodišče za vse tozadavne spore, kajti zbornica je dobila vse polno pritožb o izrabljanju sadjarjev od strani sadnih prekupecev. Vsi pojavi govore za to, da bo posvetila zbornica čim večjemu dvigu slovenske sadjereje v bližnji bodočnosti prav vso pozornost, kajti tu se obetajo našemu kmetu za enkrat še najboljši izgledi.

Dolga je pa vrsta važnih tekočih zadev, ki jih je zbornica zadnje mesece reševala. Proučevala je vprašanje znižanja cen cementa in umetnih gnojil, opozarjala je na veliko ne- (Nadaljevanje na prihodnji strani spodaj)

Spet bomo imeli v Ljubljani kongres

V nedeljo, ko boste imeli tale list v rokah, bo praznik Kristusa Kralja. Zakaj neki ta novi praznik? Zato, ker svet noče več kmeti Kristusa za kralja. Ga ne potrebujejo več. Znajo sami brez njega vladati.

Zato je pa tako »fletno« na svetu! Tako fletno, kakor če mali otročaji brez staršev po hiši gospodarijo. Prekucavajo se, akačejo vse križem, vpijejo, tepejo se, jokajo... Babiloni! V takih hiši majhen — v svetu pa velikanski. Vse v orožju, v kanonih, bojnih ladjah, sovražnih letalih, strupenih plinih. Vse grozi drugega uničiti. In vsak dan lahko bruhne na dan vojna vibra, ki bo vse pokončala: dešele, mesta in ljudi. Neznanke milijarde denarja vse to vsako leto požre. Ko bi se ta denar pametno porabil, bi imeli vsi ljudje vsega potrebnega dosti, raj na zemlji, kolikor je tu mogó.

Današnji svet prejasno kaže, kaj je človek brez Boga. Zvār, ki le gleda, kako bi bližnjega požrl. In kaj je zemlja brez višjega vladarja? Ogromna jama razbojnikov, kjer drug drugega derejo in pobijajo.

O svet, kam si se zgubil po 2000 letih, odkar ti je Kristus prinesel svoj mir?! »Brez mene ne morete nič,« je rekel. In res človek brez Boga skoraj ne zna drugega kakor — tudo delati. Mi smo prepričani, da je vsega tega Babilona na svetu, v katerem drug drugega ne razumemo, kriv strašanski odpad človeštva od Boga. Saj je več kakor polovico nekdanj krščanske Evrope vrglo krščanstvo proč. In s kakim ogujem širijo ta odpad! V

lijonov ljudi, je že narejen in proglašen od merodajne strani eklep: krščanstvo mora izginiti!!

Mi pa pravimo, da ne! Da ne bo zginito in da ne sme zginiti! Sicer bo to propast človeštva. — A samo reči to, ni dosti. Zadnji čas je, da kristjani, kolikor nas še je, dvignemo glave, pogledamo okoli sebe, kje smo, se zavemo, se zgrozimo, se zberemo, si podamo roke, napnemo vse sile, porabimo vsa sredstva, podžgemo vsa srca, da z združenimi močmi branimo krščanstvo pred brezbožniki in rešimo človeštvo propada.

varnost slinavke in parkljevke, ki grozi naši živinoreji, podvzemala je vse korake za izpremembo raznih zakonov, zlasti lovskega, pričela je zakonski načrt o varstvu ptic, o varstvu javnih cest i. dr. Ze dalje časa se zbornica tudi neumorno trudi za prepotrebno izpremembo uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov in za pravičnejšo ureditev fonda za pogozdovanje, v katerega Slovenija — kakor v vse fonde — le mnogo plačuje, a iz njega prav malo prejema.

Krepko se je zbornica v zadnjih mesecih zavzela tudi za koristi naših vinogradnikov, da bi bile njih koristi čim bolj zavarovane ob priliki sedanjih trgovinskih pogajanj z Nemšijo. Zbornica je na vseh mestih podrobno razložila zahteve našega kmečkoga ljudstva in zahtevala tudi soudeležbo pri teh pogajanjih, kar se je medtem že tudi izvršilo. Za bližnjo bodočnost ima pa zbornica v načrtu še več važnih akcij, o katerih bomo ob svojem času še poročali.

V ta namen bo pribodnje poletje v Ljubljani mednarodni kongres Kristusa Kralja.

V živem in najboljšem spominu nam je še evharistični kongres. To je bil praznik za Slovenijo, kakršnega še ni doživela. In zdaj se nam obeta podoben kongres. Ta dva kongresa imata nekaj podobnega, nekaj pa različnega. Razlika je v temle: Evharistični kongres je bil naroden: samo za Jugoslavijo; kongres Kristusa Kralja pa bo mednarodni: povabljeni bodo zastopniki vseh katoliških narodov. Ali ne bo to čast za Ljub-

ljano in za vso Slovenijo, da bodo prišli k nam najboljši in uglednejši katoliški mošnje iz vseh narodov?

In po kaj bodo prišli? Prišli bodo v najvažnejši zadevi, ki si jo moremo misliti na svetu: kako rešiti svet krščanstvu, kako izvojevati snago Kristusu, kako rešiti človeštvo propada in ga osrečiti. Tri dni se bodo temeljito v tem posvetovali. — Četrty in peti dan boš pa spet nastopilo ti, verno slovensko ljudstvo, in pokazale pred zastopniki vseh narodov svoje živo vero, svoje sveto odločnost, svoje krščanske omike in svoje prelepe slovenske pesem, o kateri smo prepričani, da jo bodo vsi začudeno poslušali.

Ali ne bo to spet prelep praznik za Slovenijo?

Ker niso dr. Stojadinovića poslušali

Švicarski list »Journal de Geneve« piše:

Zasluga dr. Stojadinovića leži v glavnem v tem: Takoj v začetku je sprevidel, da se Jugoslavija ne more popolnoma zanesi glede svoje varnosti na zahodne sile. Uvidel je, da bi bila pomoč Sovjetov, na katero so računali v Pragi in Parizu, zmerom negotova in nečinkovita. Od takrat je sklenil, da bi bila politika naslonitve na Moskvo nevarna, ker bi olajšala načrte nasprotnikov in jim pomagala do uspeha. Ze mnogo pred ustavitvijo zveze Rim-Berlin je dr. Stojadinovič uvidel, da se je treba izogibati sporov z Rimom in Berlinom. Zato je začel pogajanja za pomiritev in dosegel stvarne gospodarske ugodnosti, na podlagi česar more voditi do svojih močnih sedov razumno politiko prijateljstva na vse strani.

Bilo je nespametno gledati v takem stališču Jugoslavije pomanjkanje zvestobe do zaveznikov v CSR in Franciji. Te zveze niso bile nikdar odpovedane. Po drugi strani pa se je dr. Stojadinovič, kolikor se je le mogel, potrudil v korist Češkoslovaške. Toda znal je dobro izbrati svoje pot ter ni ščoval Prage k nepopustljivosti. Jugoslov. ministri predsednik je smatral, da majhna država ne more

brez nevatnosti voditi politike velike sile. Ze nekajkrat je svetoval voditeljem Češkoslovaške, naj uredi svoje odnose z Berlinom. Toda Beneš tega ni storil, ker se ni hotel odreči sporazumu s Sovjetsko Rusijo in s tem zrušiti temelje svoje politike. Beneš se k temu koraku ni mogel odločiti, pa je zato jugoslovanski nasvet ostal neusliščan. Zname so težke posledice, ki jih je zaradi tega CSR pretrpela. Dr. Beneš se mora kljub temu odreči svoji politiki, zraven tega se odpovedati svojemu mestu in privoliti v razkosanje države, ki bi ga prej morda še lahko preprečil. Ti žalostni dogodki dajejo dober pouk vsem.

Dr. Stojadinovič je imel zabavljaje tudi v svoji lastni državi. Del srbske in hrvatske javnosti je hotel, naj se država nasloni na rvezo Pariz-Prag-Moskva z namenom da se v Belgradu osnuje levičarska vlada, ki bi podprla politiko dr. Beneša. Danes vidimo, da zahodne sile in Sovjetska Rusija niso mogle preprečiti razkosanja CSR, ter da bi te države še mnogo manj mogle podpirati jugoslovansko opozicijo ter pozneje zaščiti državo pred nevarnostmi. Dr. Stojadinovič je ohranil nedotakljivost in varnost Jugoslavije.

Za napredek našega mlekarstva

Dne 17. oktobra se v Kranju ustanovili Gorenjsko mlekarstvo zadruga s o. z., h kateri je že sedaj pristopilo deset mlekarstevskih zadrug. Pristopile so zadruga iz dosedanjega obrata, in sicer mlekarne v Naklem, Trsteniku, Hrašah pri Smledniku, Šenčurju, Komendi, Medvodah-Svetju, Cerkljah in Hvinorejska zadruga pri Sv. Juriju pri Grosupljem. Novi mlekarji, ki sta se pridružili, sta zadruga in Skaručani in v Zabnici. Izvoljen je bil upravni odbor, čigar predsednik je postal Lovro Novak, sedanjí predsednik mlekarstevske zadruga v Naklem. V odboru pa so zastopniki vseh drugih včlanjenih mlekarstevskih zadrug.

Gorenjska mlekarstevska zadruga bo postavila pri Kranju veliko in sodobno mlekarstvo, v katero bodo včlanjene zadruga pošiljale mleko v predelavo. Osrednja mlekarstvo bo opremljena tako, da bo mogla predelovati nad 15.000 litrov mleka na dan. V njej bodo predelavali mleko v vse smeri, tako v prvi vrsti v mleko za Ljubljano in letoviške kraje na Gorenjskem, nadalje v maslo, v mehki in trdi sir. Mlekarstvo bo imela tudi naprave za industrijsko predelavo mleka v kazein, ki je surovina, po kateri je v naši industriji vedno večje povpraševanje. Uporablja se za izdelavo umetne volne, galaita in podobnih umetnih snovi. V nadaljnjem razvoju bo mlekarstvo mogla izdelovati tudi mlečni prah. Poleg tega bo mlekarstvo imela velika skladišča in kleti s hladilnimi napravami, v katerih bo hranila izdelke za časa zločasnih poplav v jezeni in spomlad, ko na trgu ni povpraševanja za mlečne izdelke. S tem bo nastopila kot važen urajevalac mlečnega trga, ki pri nas ni niti najmanj urejen, kar še najlepše dokazuje dejstvo, da naši letoviški kraji na Gorenjskem

Dobro in poceni

kupite vsakovrstno oblačilno blago pri staroznani manufakturni trgovini

Janko Češnik

Ljubljana, Langerjeva ulica 1.

Oče kneza-namestnika Paula je umrl

Dne 19. oktobra je v Parizu umrl oče našega kneza-namestnika Pavla, knez Arsen, ki je bil armadni general jugoslovanske vojske. Knez Arsen se je rodil 4. aprila 1859 v Temišvaru. Dopršil je licej Louis le Grande v Parizu in Konstantinovo šolo za častnike v Rusiji. V francosko vojsko je stopil leta 1881. Leta 1887 je bil povišan v ruskega konjeniškega podporočnika, v kapitana l. 1898, a v polkovnika leta 1905. Brigadni general je postal leta 1914. Za generala srbske vojske je bil imenovan leta 1912; bil je poveljnik konjeniške divizije v letih 1912 in 1913. Udeleževal se je francoske ekspedicije v Tonking leta 1883, leta 1889 se je udeležil kot častnik tujske legije alžirske ekspedicije, a leta 1904 se je udeležil japonsko-ruske vojne ter se je zlasti odlikoval pri bitki v Mukden. Prav tako se je udeleževal balkanskih osvobodilnih vojn ter se odlikoval v bojih v Kumanovu, Bitolju in Bregalnici. Leta 1912 je 16. oktobra s svojimi četami osvobodil Veles, a sedem dni kasneje Prilep. V svetovni vojni se je boril pri ruski vojski na poljskem bojišču ter se odlikoval v bitkah pri Varšavi in Rigi. Knez Arsen je bil sin srbskega kneza Aleksandra in brat pokojnega kralja Petra I. Leta 1892 se je oženil s princeso Avrono Davidov. Knez Arsen je oče našega kneza-namestnika Pavla. Kneza Arsena so pripeljali iz Pariza v Jugoslavijo in ga položili na Oplenec k večnemu počitku.

in drugod poleti uvažajo velike množine masla in drugih mlečnih izdelkov iz Hrvaške. Z delom na zalogo bo mlekarne v veliki meri tako uravnovesila cene, kar bo šlo v korist zlasti kmočkemu prebivalstvu.

Banovina, ki je ves čas z vso vnmec podpirala ustanovitev take velike osrednje mlekarne, bo dala zadrugi brezobrestno posojilo v višini dveh milijonov in pol dinarjev ter bo tako omogočila čim hitrejšo zgraditev mlekarne. Z mlekarne bo združena tudi mlekarška šola, ki bo pa v poslovanju ločena od zadruga.

KAJ JE NOVEGA

DOMAČE NOVICE

d Ni pravice brez ljudi, navdahnjenih z duhom vere. Sibiški »Kotolik« piše: Demokracija je lepa beseda in tudi pravi smisel te besede je dober in krščanski; najbolj krščanski od vseh drugih političnih sestavov. Demokracija v pravem smislu poudarja enakopravnost vseh, spoštuje pošteno voljo celokupnega naroda in dela za občo blaginjo. Tu voditelji postajajo voditelji šele po volji naroda in delajo za narod. — Mi kot svobodni otroci božji ljubimo svobodo, ljubimo demokracijo. Da, tisto pravo, pošteno, krščansko demokracijo, ki zna, če je treba, tudi namršiti čelo in zagrmeti, ki zna pristržiti predolge prste in prikrajšati pregloboke žepe in vse blato vreči iz javnega življenja. In ko se navdušujemo za tako demokracijo, poudarjamo, da je brez ljudi, ki so navdahnjeni z duhom vere, pravice in resnice ne bomo dobili.

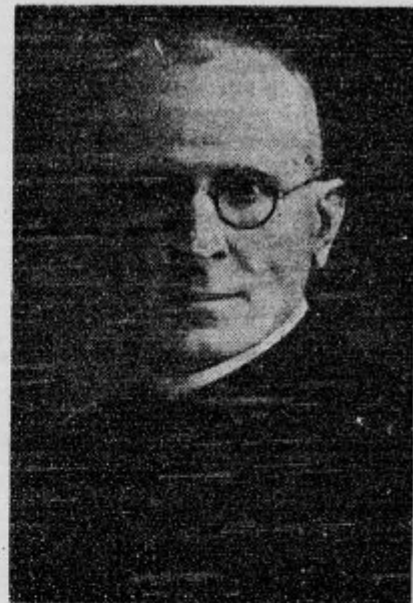
d Redni občni zber Prosvetne zveze v Ljubljani bo 27. oktobra ob 9 dopoldne v beli dvorani hotela Union v Ljubljani.

d Gradnja železnice. Od l. 1935 do danes je bilo zgrajenih v Jugoslaviji 301 km novih železniških prog, ki so veljale 633.4 milij. din. To so bile proge Veles-Prilep, Priština-Peč, Belgrad-Pančevo, Koprivnica-Varaždin in Bileče-Nikšić. Grade pa se proge Kuršumlja-Priština, Bihač-Knin, Požarevac-Kučevo, Ustiprača-Foča in St. Janž-Sevnica. Prve štiri bodo veljale 902 milij., slovenska proga St. Janž-Sevnica pa 48 milij. din... Iz 4 milijardnega posojila bodo še gradili progo Čačak-Banjalu-

60 letnik je postal prelat prof. dr. Grivec Fran, neumorni pisatelj in raziskovalec življenja in dela bratov sv. Cirila in Metoda. Na mnoga leta!

**Pred Šenklažem
v novi manufakturi**
kupite ob veliki izbiri zimskega blaga — res dobro in pocenil
Ljubljana - Pred Škofijo 13.

Sedem težkih križev že nosi na svojih plečih odločen boritelj za resnico, pravico in treznost naroda duh svetnik Janez Kalan, ki naj ga Bog živi in poživi do skrajnih meja človeškega življenja!

ka, ki bo veljala 1100 milij., Karlovac-Bihač, ki bo stala 260 milij. in deloma slovensko progo Črnomelj-Urbovsko, ki bo veljala 140 milij. din.

d Krojači, v zadruga! Krojači iz vse države so zborovali te dni v Belgradu. Obrazložili so svoje težave in slab položaj ter zahtevali, da se trgovinam vzame pravica izgotavljanja oblek, kajti s tem se krojačemu kvarila cena in onemogoča zaslužek. Navzoči bolgarski odposlanec jim je povedal, da so si sofistični krojači ustanovili svojo krojaško zadrugo, s katero so si zagotovili delo in si pomagali proti preveliki konkurenci trgovin. Nasvetoval je belgrajskim krojačem, ki so si podobno zadrugo že ustanovili, pa ji še nič ne zapujajo, naj se je trdno oklenejo. Le na ta način si bodo služili boljši kruh.

d Peki zahtevajo lastne zbornice. Pekovsko zbornico so na zborovanju pekovskih mojstrov v Belgradu zahtevali nekateri govorniki. Pekovski stan naj bi se docela osamosvojil ter izločil iz obrtne zbornice, da bi bil tako v svoji zbornici deležen večjega upoštevavanja in napredka.

p Okrog 10.000 volivcev bo imel Maribor. Javni nameščenci imajo v Mariboru okrog 5000 glasov. - Celje šteje okr. 6000 volivcev.

d Živinozdravniki iz vse države so zborovali v nedeljo v Belgradu. Iz poročil se da posneti, da gre njihovo delo za tem, da se v naši državi izpelje pravo nadzorstvo nad življenjskimi potrebščinami. Dalje hočejo, da se pomnoži pregledovanje živali, kajti v naši državi oboli vsako leto nekaj nad 20.000 ljudi zaradi pasje stekline.

d Kaker povest o jari kači in steklem polžu... V začetku meseca septembra sta bili licitaciji za prevzem gradbenih del na novi železniški progi Črnomelj-Vrbovsko. Šlo je za oddelek I. in oddelek V. Pri tedanjih

Ob 30 letnici čipkarske šole v Horjulu

Te dni poteka trideset let od ustanovitve čipkarske šole v Horjulu in toliko let nazaj segajo tudi ustanovitve raznih čipkarskih šol v bivši Kranjski in Goriški. Čipkarstvu so svoj čas posvečale oblasti zelo veliko pozornost in dajale znatne podpore, da se je razširilo iz Idrije do ljubljanskih predmestij.

Takrat so medorajni možje pri občini v Horjulu zaprosili oblast za ustanovitev čipkarske šole, kar so tudi kmalu dosegli. Z Dunaja so poslali strokovno učiteljico za čipkarstvo, idrijsko rojakinjo gdč. Katarino Muni-hovo, ki se je z vso vnemo in ljubeznijo lotila težavnega pouka. Tisoče rok je naravnava-vala na pravilno delo v Horjulu skozi četr-ta stoletja in horjulске čipkarice so imele v njej

ne samo dobro in požrtvovalno učiteljico, ampak tudi najboljšo svetovalko in posredovalko. Ves čas je vladala najlepša sloga med šolo in vsakčini, ker so videli veliko korist dela. Tudi danes še velja čipkarska šola v Horjulu kot ona izmed najboljših in bilo bi škoda, če se ne bi tudi še danes podpiralo strokovno šol-stvo po deželi.

Ko je bil pred 20 leti ustanovljen v Ljubljani Drž. zavod za žensko domačo obrt, je prišla v njegov delokrog tudi horjulska čipkarska šola. Pomembni jubilej horjulске čipkarske šole je sicer šel tihó mimo nas, vendar smo ga veselili, ker je to jubilej dela naše vasi. Čipkarski šoli želimo tudi v bodoče žim lepši napredek in največji uspeh.

licitacijah ni bilo nobenega ponudnika. Zaradi tega je bila razpisana za 12. odnosno 14. oktober nova licitacija za oba oddelka, ki pa je uspela v toliko, da se je licitacije udeležilo več podjetnikov. Belgrajska »Politika« je poročala, da je oddelak za gradnjo železnice razpisal ponovno licitacijo za oba oddelka: prvo od km 8.840, drugo od km 40.939—47.660. V poštev prihajajo ponudbe, ki so nižje kot 21.160.000 din za prvo delnico in 45.170.000 din za drugo delnico, ker so bile to ponudbe trdke Jelšingrad, ki je bila na drugi licitaciji najnižji ponudnik. Licitacija bo v oddelku za gradbo železnice v Belgradu...

d Zimska jabolka imajo še višjo ceno. Cena sadja se je v preteklem tednu precej dvignila. Sadni trgovci že plačujejo za zimska jabolka po 3 din za kg. Ker bo zimskega sadja primanjlovalo, bodo cene ostale trdne. Po 1. novembru 1938 bodo znižane tudi uvozne carine za prešino sadje v Nemčijo, zato se bodo dvignile tudi cene prešnemu sadju.

švicarske ure, zlatina - ČUDEN, Prešernova 1

d Kake je s slinavke in parkljevke. — Zadnji izkaz kr. banke uprave o živalskih kužnih boleznih z dne 10. oktobra navaja, da sta se od 25. septembra do 10. oktobra pojavili slinavka in parkljevka v Sloveniji na novo v okrajih Celje (občine: Dobrna, Nova Cerkev in Velika Přešica), Laško (občine: Jurklošter, Laško in Sv. Krištof), Slovenj Gradec (občini Slovenj gradec in Velenje) ter Smarje pri Jelšah (občine: Polje ob Sotli, Planina pri Sevnici, Sv. Peter pod Sv. Gorami in Smarje pri Jelšah). Skupno beleži izkaz, da je okuženih v vsej Sloveniji po stanju z dne 10. oktobra 372 dvorcev, od tega v okraju Dol. Lendava samem 326.

Vsem bralcem »Domoljuba« priporočamo našo domačo trgovino F. I. Goričar, Ljubljana, Sv. Petra cesta, kjer kupite svoje oblačilne potrebščine vedno najbolje! Opozorjamo na njene oglaševane »Domoljubne«

d V Ljubljani se sezidali stanovanjskih hiš l. 1934 49 s 196 stanovanji, l. 1935 48 s 231 stanovanji, l. 1936 123 s 513 in l. 1937 128 s 490 stanovanji, skupno torej v zadnjih štirih letih 348 hiš s 1430 stanovanji.

d Obilnejša živinskega sejma v Ljubljani, ono sredo ni bilo, ker se je zopet pojavila slinavka.

d Začasno zaprta cesta. Sekcija za gradnjo državne ceste Ljubljana-Kranj je pričela s polaganjem heka in napravo robnih trakov na prelozeni državni cesti št. 2 od km 642.500 do km 643.800 (Labore-Kranj). Zato ostane ta cesta do nadaljnjega zaprta za vsak promet

z vozili. Vozovni promet se med tem časom vrši po stari državni cesti ter po časni poti pod nadvozom čez železnico v Kranju.

d Pri zaprtju ali pa pri motajah v prebavi vzemite zjutraj as tešče kozarec naravnega »Franz-Josef« vode.

d Bika je hotel odgnati. Posestnika Klopčiča s Pogleda pri Moravčah je prebudilo ono noč silno lajanje domačega psa, priklenjenega na dvorišču. Vestal je in žel pogledat. Tedaj je hušnila skozi vrata senca in izgnila v temo. Sredi hleva je našel mladega bika, odvezanega in z vrvice na rogovih. Tat ga je hotel odgnati, a mu je gospodar v poslednjem trenutku prekrizal načrte.

d Kontumac psov in mačk v območju Ljubljane je zaukazal, ker se je pojavila steklina, mestni magistrat in odredil tole: 1. Psi čuvaji morajo biti vedno zaprti v dvoriščih, ali pa priklenjeni na verigi. 2. Vsi ostali psi (lovski, luksuzni itd.) morajo biti na prostem opremljeni z nagobčniki, ali pa se morajo voditi na vrvice. 3. Prepovedano je pse voditi v javne lokale. 4. Vse mačke morajo biti varno zaprte. 5. Iz kontumacnega okoliša se smejo psi in mačke odpeljati le z dovoljenjem mestnega poglavarstva. 6. Vsakdo mora svojegega psa ali mačko, ki je prišel v dotiho s steklim psom, takoj oddati mestnemu konjaču ali pa ga varno zapreti. Vsak primer se mora brez odlašanja javiti mestnemu veterinarskemu uradu v Ljubljani, Krekov trg 10-I. Psi in mačke, ki bodo zaloteni, da niso zavarovani po gornjih odredbah, bodo odvzeti, lastniki pa strogo kaznovani.

d Tudi nedolžen lakko »sedec. Kar 19 mesecev je po nedolžnem sedel v zaporu delavec v Travniku Kazasa. Pred dvema letoma

je bil v bližini mesta na tajinstven način ubit delavec Stevan Belko. Oblasti so prijelo dva krivca: Delimbašiča in Kazasa. Pri razpravi je Delimbašič obremenjeval Kazasa, da je sodišče izreklo sodbo, po kateri je dobil Delimbašič 10, a Kazasa 7 let težke ječe. Ko pa je Delimbašič mislil, da se sodba ne da več spremeniti, je priznal, da je Kazasa potegnil v zadevo zaradi maščevanja. Ko so to izjavo sporočili sodnikom, se je morala vršiti ponovna razprava, nakar so nedolžnega Kazasa izpustili na svobodo po 19 mesecih zapora.

d Pri lenivosti črevesa, kataru v črevih, obolenju skrajnega črevesa odstranjuje naravna »Franz-Josefova« grenka voda zaprtje spodnjih organov dobro in naglo. Mnogoletna izkušnje uče, da redna poraba »Franz-Josefove« vode izborno ureja funkcije črev.

Reg. po mla. oos. pol. za nar. zdr. 3-br. 13483, II. V. A.

d Kura v operacijski sobi. Čudovitega gosta so dobili ono nedeljo popoldne na kirurški oddelku mariborske bolnišnice. Naenkrat je od nekod prifrčala velika ptica ter priletela skozi okno na oddelak. Prijeli so jo ter ugotovili, da je to divja kura, ki pa je bila ranjena. Bog ve, kje na Pohorju je streljal streljal na to redko žival, da se je preplena in obstreljena dvignila visoko v zrak ter priletela do Maribora, kjer so jo nad bolnišnico zapustile moči ter je omahnila ravno v kirurški oddelk. Kakšen nož je na koncu zadel kuro, zdravniški ali — kuhinjski, poročilo žal, ne pove.

d Nekaj neverjetnega. V vasi Siljevici pri Jagodini zidajo kmetje novo cerkev. Tam so imeli že poprej leseno cerkev, toda že pred leti so se kmetje odločili, da zgrade novo cerkev. Kmetje polagajo denar na neki kamen in tako zbirajo prispevke za cerkev. Pravijo da je pred leti neki kmet hotel vzeti dinar s kamna, pa tako dolgo ni mogel odpreti pesti, dokler ni priznal, da je ukradel cerkveni dinar in je še sam moral podariti en dinar za cerkev. Od tedaj nikomur niti na misel ne pride, da bi se polastil cerkvenega denarja, ki leži na prostoru, dostopnem siehernemu.

d Med mlačve je zgrabilo genilo. V soboto, dne 15. oktobra se je pri posestniku Jakobu Jugu v Bačkovi, Sv. Ana v Slov. goricah, zgodila pri mlačvi nesreča, ki bi skoraj zahtevala življenje 5 letne Marije, hčerke posestnika Juga. Jug ima mlatilnico na pogon na gepelj, ki ga goni živina. Mlatalnico veže s gepeljem precej dolgo železna transmisijska, potom katere poganja gepelj mlatilnico Jug je mlatil z nekaj delaveci ajdo. Takoj ob pričetku, ko je bil gepelj z mlatilnico v polnem pogonu, so se pridružili radovedni otro-

20.000 ljudi popadejo pri nas letno stekli psi

V nedeljo, 16. oktobra, se je v Belgradu začel 17. zbor jugoslovanskih veterinarjev. Ta zbor je imel v načrtu zlasti dve stvari, ki sta za našo državo velikanske važnosti: živalska steklina in pa nadzorstvo živil, ki jih morajo ljudje kupovati. Predsednik zbora, Milutin Geč, je naglasil, kako važno je, da se vsa javnost začne zanimati za steklino. Kako važna je steklina za ljudi v naši državi, najbolj dokazujejo številke. Po številu steklih psov je naša država prva v Evropi. Skoda, ki jo vsako leto napravijo ljudem stekli psi

in volkovi, pa znaša mnogo milijonov dinarjev. V naši državi je vsega skupaj najmanj štiri milijone psov, ki na deželi po vaseh igrajo kot psi-čuvaji vlogo nekakih »pomoznih činiteljev javne varnosti«. Toda od psov, ki stedejo vsako leto, oboli pri nas na leto najmanj 20.000 ljudi. To je strašna številka, ki je ne smemo podcenjevati. Prav tako važno pa je, da oblast skrbno preiskuje živila, ki jih morajo ljudje kupovati za svoje potrebe na trgu ali v trgovinah ali gostilnah.

ci, ki so iz ute opazovali delo. Domača hčerka Marija se je pri tem opazovanju preveč približala sukajoči se transmisiiji, ki jo nena doma zagrabila za obleko in jo pričela z vso naglico vrteti okrog. Po hudem naporu so otroka rošili iz nevarnega objema. Deklica je dobila strahovite poškodbe po vsem telesu. Močno ji je snelo kožo po trebuhu, izrgalo lasje, zlomilo desno nogo nad kolenom in ji prizadejalo hude notranje poškodbe.

d Za jugoslovansko rudo aluminij se je začela zelo zanimati Japonska. Ze sedaj je šlo okrog 60 odstotkov vsega aluminija iz tovarne v Lozovcu pri Šibeniku v Belgijo in Japonsko. Oni ponedeljek pa je v Šibenik priplula ladja tržaškega Lloyda »Fugiamac«, ki je natovorila 150 ton aluminija in ga prepeljala v Jokohamo. Verjetno je, da se bo s tem začela redna trgovska zveza z Japonsko.

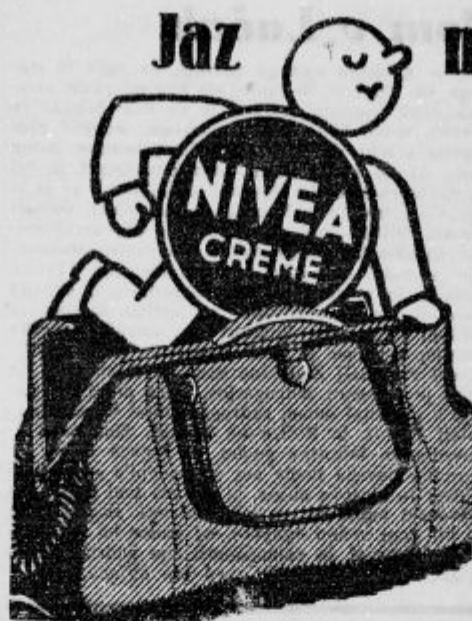
d Dolžnost vsake žene je, da pazi na redno stolico, ki jo doseže z nar. »Franz-Josefov« grenko vodo, ako je jemlje vsak dan v manjši množini. Prava »Franz-Josefova« voda deluje milo, prijetno, naglo in zanesljivo.

Ust. reg. št. br. 30474/32.

d Velike škode delaje kmetom na hribih Trebiviču in Jahorini v Bosni planinski orli, ki jih je tam precej. Zlasti napadajo in odnašajo drobnico. Pred kratkim so pastirji ujeli velike orla, ki je pograbil ovco, krepko zasadi vanjo svoje kremplje, a odleteti zaradi prevelike teže plena ni mogel. Pastirji so orla pobili s palicami, nato pa še živega odnesli domov. Z razpetimi krili je bil dva in pol metra širok, a težak 12 kilogramov. Prodali so ga potem za 50 din.

d Tudi brez želodca lahko živiš. Gostilničarki Katicji Opačič iz Daruvarja je zdravnik pred nekaj leti zaradi težke bolezni vzel želodec, nakar si je morala žena na svoj način pripravljati hrano. Do sedaj je bilo v naši državi izvršenih že več podobnih operacij, pa se nobena ni posrečila. Daruvarska gostilničarka je edina, ki lahko živi brez želodca. V kratkem času se je zredila za 7 kg.

d Zelo potreben korak ministra Cvetkovića. Pri nas so zdravila odločno predraga, zato jih siromašni ljudje sploh ne morejo kupovati, če niso člani bolniških blagajn. Zato je minister za socialno politiko in narodno

Jaz moram biti v vsaki ročni torbici!

Ravno ob vlažnem in mrzlem vremenu je nujno potrebno, da imate pri sebi Niveo, da si morete poljubno večkrat namazati kožo z Niveo. S tem zagotovite svoji koži trajno varstvo pred vplivom slabega vremena in si ohranite mladostno, svežo in zdravo barvo.

zdravje Cvetkovič imenoval komisijo, ki bo vsestransko proučila to vprašanje, ugotovila, zakaj so zdravila tako draga, in skušala ukreniti vse potrebno, da se pocenijo. Zelo želim, da bi bila prizadevanja g. ministra čimprej kronana z uspehom.

IZ DOMAČE POLITIKE

p Ker je imel predolg jezik. Pristojne oblasti so vtaknile pod ključ župana Antona Križnarja v Stražišću pri Kranju. Je osumljen, da je razširjal lažnive vesti o oblastnikih. Policija je zaslila Antona Križnarja, ki pa je take ostre besede zanikal. Policija pa zasljuje še neke priče. Na podlagi dosedanje preiskave je banska uprava razrešila Antona Križnarja, ki je v preiskovalnem zaporu, županske dolžnosti. Županske posle bo vodil do nadaljnjega drugi odbornik, izvoljen na isti listi.

p Needinost v vrstah Jugoslovanske nacionalne stranke. V vrstah JNS se naprej vre

ter se iz dneva v dan večja število onih pristavev stranke, ki ne odobravajo njenega političnega sodelovanja z dr. Mačkom. V Beograd sta prispela tudi zastopnika banovinskega odbora JNS, bivši poslanik Josip Cvetič in bivši minister dr. Lavoslav Hanžek. Banovinski odbor JNS za savske banovino se je namreč s 30 proti 7 glasovom izjavil proti političnemu sodelovanju JNS z dr. Mačkom in listo skupščinske opozicije.

p Stara ljubezen... Casopisje poroča iz Kočevja, da je JNS sklenila s kočevskimi Nemci sporazum za volivno sodelovanje. Kandidat JNS za kočevski okraj bo notar Anton Lovšin, njegov namestnik pa vodja kočevskih Nemcev dr. Hans Arko.

p Kaj bi rekel na vse to pek. dr. Krek? Kakor doznavamo, postavljajo rdečkarji in komunisti svoje candidature na Mačkovi listi v krajih: Prevalje, Celje, Maribor levi breg, Maribor desni breg, Črnomelj, Ljubljana okolica in Radovljica, kjer bo kandidiral socialistični župan s Koroške Bele Perke, njegov namestnik pa bo odvetnik dr. Aleš Stanovnik, član vodstva Jugoslovanske strokovne zveze. Prvaki Jugoslovanske strokovne zveze pa bodo smeli kandidirati še v škofjeloškem okraju v Kamniku in v Ljubljani-mesto (kandidat odvetnik dr. Ivan Stanovnik poleg profesorja dr. Milana Vidmarja) ter v Laškem. Vse druge okraje prepuste jenesarjem, izvzemši tistih, kjer bi mogli priti na vrsto resni Mačkovci.

p O volivnem boju v Jugoslaviji piše ženevski list »La Suisse« in se čudi dejstvu, da kandidira dr. Maček v družbi Petra Živkovića in Jevtiča, ki je l. 1935 imenoval Mačkovo listo veleizdajalsko.

p Še ena vitezka. Iz Slovenske Bistrice nam poročajo, da je neki tamkašnji viteški junak ono nedelje pijan kričal po mestu, da bo ubil predsednika tamkašnje krajevne organizacije JRZ dr. Černeteta. Poskušal je priti tudi v njegovo stanovanje, kjer je bila gospa dr. Černetova sama doma. K sreči so pravočasno posegli vmes drugi in preprečili huje. — Ali v Slovenski Bistrici res še vedno ni varen življenje, kdor ni jenesar? — O podobnih dogodkih poročajo tudi iz nekaterih drugih krajev. Ze pri zadnjih občinskih vo-

„Samo“ 238 duhovnikov so umorili v 9 mesecih

Sovjetski ruski ljudski komisar za notranje zadeve Ježov je pred dnevi sprejel odposlanstvo brezbožnih uradnikov GPU. Ježov je odposlanca nagovoril ter izrazil svoje veliko veselje, ker je sto odstotkov uradništva notranjega komisarja in GPU organiziranih brezbožnikov. Samo po sebi je umevno, da mora vsak sovjetski čekist biti borec za brezbožništvo. Le tako je mogoče uspešno bojevati se zoper verske sovražnike države. Ta boj je toliko bolj potreben, ker so verske občine dandanes središče protisovjetske špijone. V zvezi s tem je Ježov ugotovil tolažilno dejstvo, da je v preteklih 9 mesecih tega leta bilo usmrčenih 238 duhovnikov, ki so špijonirali in sabotirali delo sovjetovc.

Komisariat za notranje zadeve je izdal ukaz, da je do 31. marca 1939 treba natančno popisati vse duhovnike in cerkve v vsaj Rusiji. Namen tega popisovanja je ta, da bo

komisariat dobil natančen pregled vseh verskih občin, da bo mogel laže ukrepati zoper nje.

Sovjetsko sodišče v Minsku je sodilo 29 let starega Rusa, Tihomirova, ki je bil obtožen, češ da je na sprejemnem aparatu, ki ga je sam naredil, poslušal inozemske brezžične postaje, iz česar je potem lahko črpal snovi za protisovjetsko propagando. Obtoženec je izjavil, da je to nemogoče, ker razen ruščine ne zna nobenega drugega jezika. Tuje postaje je poslušal le zaradi tega, da bi slišal nabožne cerkveno glasbo, ki jo večsah oddajajo druge inozemske postaje. Ko je državni pravdnik slišal ta zagovor, je zaklical, da je še posebne obsodbe vredno, da je sovjetski državljan poslušal verske komade iz inozemstva. In Tihomir je bil obsojen na poldrugo leto ječe.

Nov zadružni dom v Lučah

Kmetijsko konsumno društvo v Lučah je v nedeljo, 16. oktobra praznovalo pomembno obletnico. Polnih 36 let deluje za tamkajšnje kmete in obnem za gozdne delavce gornjegrajske graščine.

Koliko podobnih ustanov je v tem času neuspešno končalo svoje delo, ta zadruga pa ni samo vzdržala, ampak se je naravnost vzorno razvila. Blizu 800 članov kupuje potem nje vse svoje potrebščine in njen promet znaša preko 2.000.000 din letno. Za zadrugo je doba 35 let že lepa doba, zlasti

ker je v bistvu njenega razvoja, da raste iz malega. Ob slovesni 36-letnici sta bila od prvih ustanoviteljev zadruga nazvoča le še dva: Mlakar in Metulj. Svojo 35-letnico je zadruga najlepše proslavila s tem, da si je postavila prostoren lasten dom, ki bo ponos vsem Lučanom. Odprt je bil preteklo nedeljo. Po slovesni službi božji, ki jo je opravil gvardian iz Nazarja, je blagoslovil domači župnik Mikolič lepo novo poslopje ob navzočnosti vse župnije in mnogo gostov. Slavnostno zborovanje je začel načelnik zadruga Moličnik (Prek). Župnik je pojasnil pomen blagoslovitve, okrajni načelnik dr. Cigale-Mlinar je čestital zadrugi in pozival navzoče k ljubezni do domače kmečke zemlje, nato pa je imel slavnostni govor načelstveni ravnatelj Zadruga zveze iz Ljubljane. Za njim je v imenu zadrugarjev, ki so prišli kot gostje k otvoritvi doma, zadrugi čestital šolski upravitelj Kotnik iz Rečice ob Savinji. Slovesnost je povzdignila lučanska godba. — Največ zaslug za zgradbo novega doma sta si pridobila nadgozdar Bleyer in njegova gospa, ki sta ves svoj prosti čas žrtvovala napredku domače zadruga. Bog daj, da bi bil dom vedno ognjišče, od koder bo ogrevala misel ljubezni in samopomoči vse zadrugarje in izžareval duh skupnosti med vse občane.

litvah smo doživeli nasilja, ki so ostala ne-kaznovana. Ali ni sramotno, da pod tako zva-nim našim režimom ne morejo naši ljudje svobodno izpovedovati svojega političnega mišljenja in so v večni nevarnosti, če se za stranko izpostavijo.

p Zbiranje političnih skupin in strank za bližajoče se parlamentarne volitve se je v glavnem že končalo. Na volitvah bodo nastopile lista dr. Stojadinovičeva (JRZ), lista dr. Mačka (Združena opozicija) in lista Ljo-tiča (Zbor). Belgrajska politična skupina, ki se je imenovala radikalno socialna stranka pod vodstvom Pavla Todoroviča je pristopila k JRZ. Le zagrebška skupina nezadovoljnih veljakov JNS pod vodstvom Juraja Demetroviča, se še ni dokončno odločila, če bo odpo-vedala pokorščino strankinemu vodstvu in se izjavila odločno proti volivnemu sodelovanju JNS z dr. Mačkom. V tem primeru se bodo ti ljudje odločili za sodelovanje z JRZ ali pa se bodo volitev vzdržali.

p Zveza obdonavskih držav. Se pred ne-davnim je bila ustanovitev zveze donavskih kmetijskih držav zelo pereča. S priključkom sudetskih krajev Nemčiji pa je izpadla iz vrst

industrijskih držav Češkoslovaška, ki je po-stala pretežno kmečka država. Sedaj je po-pročilih iz Belgrada zadeva zopet pomembna, ker Nemčija načelno proti zvezi nima ničesar. Ta zveza ne bi škodovala nemškimi koristim, saj Nemčija že danes kupuje 50 odstotkov proizvodov balkanskih držav in vse kaže, da bo kupovala vedno več. Nemčija postopa na-pram vsem balkanskim državam enako, od-nosno daje vsem državam iste cene. To zvezo naj bi sestavljale Jugoslavija, Romunija, Ma-džarska, Bolgarija in Češkoslovaška. Nemci smatrajo, da bi v tej zvezi dobila Nemčija odlično orožje za izvedbo svojih načrtov in bi bila v tej zvezi zavarovana pred konkurenco drugih industrijskih držav.

p Framasoni žele, da zmaga opozicija. V zvezi s sklepom ožjega glavnega odbora JNS zaradi političnega sodelovanja te skupine z dr. Mačkom in ostalo izvenskupščinsko opo-zicijo, so oni dan obveščeni krogi navajali tudi sestanek, ki so ga imeli masoni v Bel-gradu oni ponedeljek in torek. Na tem se-stanku je bilo največ masonov iz bivše SDS. Glavno besedo je imel bivši predsednik, se-nator dr. Tomašič. Načelno je bilo sklenjeno,

V Parizu so v znak hvalečnosti in spoštovanja do mater odkrili spomenik, ki naj poveljuje žrtve francoskih mater.

KRISTUS KRALJ

Imamo praznik Kristusa Kralja. Vprašujemo se, kdaj bo pa zavladal svetu Kristus Kralj. Kdaj, kaj pravite? Kadar bo svet sam hotel. Najprej v nas samih, potem v naših družinah in domovih. Tu ga na vso moč potrebujemo. Od nas in iz družin mora v vso našo javnost: v društva, šole, urade, povsod! Svet, ti sam hočeš imeti Kristusa Kralja, hrepeniš po njem, želiš več reda, več pravičnosti, več ljubezni, več poštenosti — pa le pri drugih, samo pri sebi ne. Sam bi smel nastopati krivično in nasilno, sam bi smel zatirati in uničevati. Ustanovimo najprej sami pri sebi Kristusovo kraljestvo, potem ga bomo lahko dali tudi svetu.

Kristus namreč hoče, da kraljuje On sam in potem, da mi z Njim vred kraljujemo.

naj se masoni zadržijo čimbolj rezervirano pri bližnjih volitvah. Končne sklepe so masoni spravili v tri točke: 1. po volitvah onemogočiti vsako diktaturo. 2. Za vsako ceno in z vsemi sredstvi je treba onemogočiti kakršenkoli klerikalizem v državi in nastopiti prav tako kakor proti katoliškemu tako tudi proti pravoslavskemu kakor muslimanskemu klerikalizmu. 3. Povsod in z vsemi sredstvi podpirati združeno opozicijo, seveda zelo rezervirano, ker je ona po mnenju masonov demokratska in svobodomiselnna. — Zaveden Slovenec in katoličan framasonom pri volitvah ne bo delal tlake.

p Perutninsko razstavo so te dni v Mariboru odprli. Ban dr. Natlačen je povedal, da je banska uprava doslej po znižani ceni razdelila nad 100.000 jajc ter nad 2000 petelinov in nad 2000 kokoši štajerske pasme.

NESREČE

n Ko je šel domov. Bizeljako je pod groznim vtisom strašnega uboja 40 letnega posestnika in očeta 4 nepreskrbljenih otrok Iljaža Franca iz Sp. Sušice. Oni večer se je vračal s svojimi brati in sorodniki po državni cesti proti domu. Na Sp. Sušici se je poslovil od njih ter šel sam po cesti. Blizu znane stare Balonove lipe je pripeljal za njim neznan kolesar, ki je imel zelo slabo luč. Kolesar je bil tudi vinjen. Ko se je pripeljal do Balonove lipe, je z vso silo treščil v Iljaža in ga prevrnil v cestni jarek. Prav tako je tudi kolesar treščil na tla. Vinjenega kolesarja je to zelo razjezilo, skočil je k Iljažu in mu brez besede zasadil nož v prsa, nato pa zbežal. Suneč noža je bil tako močan, da je nož presekal Iljažu rebra in napravil veliko rano v prsih, da so se videla pljuča. Toda močna Iljaževa narava je še dvignila krvavečega moža, da je vstal in stopal kakih 30 korakov proti mostu, kjer je padel ob potoku in obležal. V groznih bolečinah se je zvijal in krvavel, da so slišali njegovo stokanje Balonovi in orožniški poveljnik, ki stanuje v bližini. Takoj so hiteli proti mostu, odkoder se je slišalo stokanje. Pod mostom so našli v mlaki krvi umirajočega Iljaža. Balon Franc ga je prenesel do bližnjega gospodarskega poslopja, kjer so ga položili na slamo, nato pa takoj poklicali banovinskega zdravnika dr. Popova iz Bizeljskega. Vsaka pomoč pa je bila zaman. Iljaž je po kratkem težkem trpljenju izdihnil. Navozi so ga povpraševali, kdo ga je, odgovoril pa je le: »Hrvatov so me.« Na Bizeljsko namreč prihaja večkrat ob nedeljah skupina Hrvatov, ki izživajo in povzročajo tu stalno nemire in pretepe.

n Zganjarski kotel se je razletel. V vasi Bečice pri Slavonskem Brodu so v hiši mlinarja Aladoviča kuhali žganje. Ob tej priliki so se tam zbrali številni sosede. Naenkrat se je razletel kotel in vroča tekočina se je razlila po osmih osebah. Šestletni vnuk mlinarja je bil tako opečen, da je kmalu nato umrl. Nek drugi se bori s mrtjo. Šest oseb pa je hudo poškodovanih.

n Ker ni prav jedla grozdje. Z grozdem vred je pogoltnila oso. Sarajevčanka Anka

„Strokovnjak“ za tombolske dobitke

Velik odmev so imela poročila o razkrinkanju držnih goljufov, ki so si hoteli ono nedeljo na gasilski tomboli v Kranju na nepošten način pridobiti avtomobil in ostale glavne dobitke. Kolovodja teh strokovnjakov je bil v Mariboru dobro znan Ivan Rotman, doma iz Studencev. Rotman je igral svoj čas veliko vlogo v socialističnih športnih organizacijah ter je organiziral njihove težke atlete. Bil je nekaj časa uslužben kot zavarovalni agent, kmalu pa se je začel pečati s sleparskimi posli. Letošnjo pomlad je bil obsojen na 6 mesecev strogega zapore zaradi velikih sleparij, ki jih je vršil po vsej Sloveniji. Osnoval je namreč nekakšno dobrodelno založbo mladinskih knjig — seveda na papirju — ter je začel v imenu izmišljenega pripravljalnega odbora nabirati križem po Sloveniji prostovoljne prispevke pri petičnih lju-

deh. Na ta način je živel udobno in veselo, saj je v par mesecih nabral okrog 20.000 din. Ko so mu prišli na sled ter ga obosodili, je seveda moral prenehati s tem poslom. Prijel se je nato goljufij na tombolah. Na tomboli Rdečega križa v Mariboru je zadel njegov svak avtomobil. Na prihodnji tomboli v Mariboru je zadel nato Rotman 3000 din. Sledila je vrsta glavnih dobitkov, tako nekeje v Savinjski dolini, potem v Murski Soboti in drugod, le na tomboli v Rušah se mu je namera ponesrečila. Postali pa so prireditelji tombol pozorni na njegovo veliko srečo ter so začeli nanj paziti. Rotmana išče že precej časa mariborsko okrajno sodišče, ker bi moral nastopiti svojo šestmesečno kazen. Orožniki v Studencih pa so ga zaman iskali, ker se je klatil zadnje mesece križem po Sloveniji ter je lepo živel na račun glavnih dobitkov.

Mildek in padla zaradi tega v nezavest. Mildekova je kupila na trgu grozdje in ga spotoma, ko je šla preko železniške proge, zobala. Nevede je pojedla tudi oso. Prav blizu tirov pa jo je učenadoma popadla slabost, da se je nezavestna zgrudila. Prepeljali so jo v bolnišnico, kjer so ji izprali želodec in našli v njem oso. Osa je s svojim pikom onemogočila delovanje gibnih živcev in je žena zaradi tega v nezavest.

n Dve gospodarski poslopji sta zgoreli posestnici Cigale Franciški v Poloku pri Rečici ob Savinji.

n Čez ogenj se skakali. Te dni so otroci iz vasi Prapreče pri Straži pri Novem mestu pasli vaško živino na precej oddaljenih travnikih. Kot je navada, so zakurili ogenj, pri katerem so se igrali, pa tudi skakali čez ogenj. Pri tem se je vžgala oblečka štiriletni deklici, hčerki posestnika Valentina Marolta. V trenutku je bila deklica živa goreča bakla. Nihče izmed prisotnih otrok ji ni vedel pomagati, temveč so se vsi prestrašeni razbežali. Uboga deklica je začela z obupnim jokom teči proti 10 minut oddaljenemu domu. Čim hitreje pa je tekla, tem bolj jo je objemal plamen, tako da ni bilo na njej niti koščka

obleke več, ko se je zgrudila na demačem pragu materi v naročje. V nekaj urah nato je uboga deklica v groznih mukah umrla.

n Ogenj je uničil gospodarsko poslopje Janezu Zajcu, posestniku in mlinarju pod Padežem pri St. Jurju pod Kumom.

n Preveč si je k arcu vzel. Ker je volu odbil nogo, se je obesil 13 letni deček Peter Katalinovič iz vasi Bestovac pri Boru. Z materjo sta šla z volovsko vprago na njivo. Tam sta nakosila kornzna stebela, a voli so se med tem pasli v bližini. Ko je videl, da je eden izmed volov zalezal na tujo njivo, je fant pograbil sekuro in v jezi zamahnil. Presekal je velu nogo, nato pa ves preplašen pobegnil k materi in ji povedal, kaj se je zgodilo. Pristavil je še, da se bo obesil. Mati na te otrokove besede ni polagala nobene pozornosti. Ko pa dečka le ni bilo od nikoder, sta ga šla z možem iskati. Našli sta ga šele naslednjega dne obešenega v gozdu na nekem drevesu. — Duh časa!

n Zgubil je ravnotežje. Na cesti pri Praprečah pri Celju je vozil hlapec Bregar Franc iz Prekopa na Vranskem, uslužben kot hlapec pri posestniku Vrečku na Polzeli, s konji hode iz Prapreč na Vrasko in je hotel na klancu, ki je precej strm, zavreti voz. Zavoro je imel voz na sprednjem delu. France je stopil preblizu voza in hotel zavreti. Na cesti pa se je voz nekoliko nagulil in butnil Franca, da je zgubil ravnotežje. Kolo je zgrabilo in polegnilo Franca pod voz ter šlo čez glavo, ki mu jo je popolnoma zdrobilo. France je bil na mestu mrtve.

n Lokomotiva brzovala je ubila 43 letnega delavca Petra Babiča in sicer na progah med Savo in Zagerjem. Babič je stanoval s svojo družino v delavski koloniji na Stavbah.

n Rebra si je namelil. Ono noč so z ljubljanskega kolodvora obvestili reševalne postaje, da se je pri skladišču Balkan ponesrečil neki železničar. Reševalci so takoj prišli tja. Ponesrečenec je železničar Barle Janez, ki je bil rojen leta 1878 v Ljubljani in stanoval na Sori. Mož je na lokomotivi snalil okno, pri tem pa mu je spodrnilo in padel je v stroja. Padec je bil tako nesrečen, da si je železničar namelil rebra in najbrž zlomil tudi desno roko.

Nemški načrti na Balkanu

Nemški gospodarski minister dr. Funk, ki je pred kratkim obiskal Jugoslavijo, Bolgarijo in Turčijo, je ob svojem povratku dal časnikarjem obsežne izjave o namenih svojega potovanja in o uspehih, ki jih je dosegel. Dr. Funk je v svoji izjavi proučeval in še bolj močno, kot je storil v Belgradu in v Sofiji, podčrtal bogastvo južnovzhodnih držav, predvsem bogastvo na rudah in na poljedelskih pridelkih, kakor tudi na nedogledne možnosti pridelovanja bombaža in raznih olj, ki jih Nemčija v toliki meri potrebuje. Nemčija, ki na jugovzhodu Evrope kupuje dvakrat več kakor Anglija, Francija in Amerika skupaj, bo postala največji odjemalec južnovzhodne Evrope in je pripravljena tem državam v gospodarskem oziru priti na pomoč kakor nobena druga velesila. Nemčija lahko z vso silo pomaga pri izdelavi cest, železnic, pri polaganju telefonskih naprav, kar vse je tem krajem neobhodno potrebno. Dr. Funk je nadalje poudaril, da je v vseh treh državah, ki jih je

obiskal, ugotovil, da je narodno gospodarstvo zdravo in utrjeno, zato ker te države več kot polovico svojega izvoza lahko prodajo Nemčiji. Sploh pa je gotovo, da nobena druga evropska velesila ne more na jugovzhodu Evrope nastopiti kot kupec in kot prodajalec s tolikšnim uspehom kakor Nemčija. Sudetske dežele so imele tesne gospodarske odnose z Balkanom. Ker sedaj Sudeti tudi spadajo pod Nemčijo, je nemška gospodarska moč, kupna in prodajna, na Balkanu sorazmerno še narasla. Funk je končal svojo izjavo: »S svojega potovanja se vračam s prepričanjem, da so gospodarske sile, ki se iztekajo iz Nemčije in so obrnjene proti jugovzhodu, nepremagljivo močne in da jih bo mogoče še okrepiti s pogajanjmi, ki so do sedaj bila že uspešna in ki se bodo v bližnji bodočnosti še nadaljevala. Povabil sem namreč vse tri gospodarske ministre Jugoslavije, Bolgarije in Turčije, naj pridejo v Berlin. Moje povabile je bilo povsod z veseljem sprejeto.«

VINA vsak vrst kupite na jugovzhodu pri
CENTRALNI VINARNI v Ljubljani

RAZGLED PO SVETU

KATOLIŠKA CERKEV

s Teiak položaj Cerkev v posameznih državah. Sv. oče Pij XI. je sprejel članke kongresa za krščansko arheologijo. V govoru, ki ga je sv. oče ob tej priliki imel, je obrazložil teiak položaj, v katerem se danes nahaja cerkev v posameznih državah. Na koncu govora je sv. oče izjavil, da je še zmerom optimist, ker je prepričan, da bo Vsemogočni uslišal molitve vernih in naredil konec pregnanjam vernikov v posameznih državah.

ITALIJA

s Razno. V šolskem letu 1938-39 bodo otvorili v Opatiji novo popolno gimnazijo, italijansko seveda. — Na tržaško pravno fakulteto se je vpisalo okoli 400 slušateljev. Med aluštelteli je 40 inozemcev, od katerih je večina Židov iz Madžarske.

ANGLIJA

s Angleški škofje so poslali predsedniku vlade Chamberlainu spomenico, v kateri zahtevajo, da angleška vlada posreduje pri nemški vladi, da bi izpustila iz ječ in koncentracijskih taborov katoličane, ki so jih zaprli po sasedbi Avstrije. — O preosnovi sedanje angleške vlade piše londonski tisk in pravi, da bo Anglija dobila vlado, ki bo sestavljena iz več strankarskih skupin kakor je bila do sedaj, ker to zahteva evropski politični položaj. — Angleška vlada šteje sedaj 22 ministrov in tega števila ne bodo zvečali. — Kako nezanesljivo je ljudsko štetje v Avstriji iz leta 1910, nam dokazuje sledeče: znani angleški časnikar Wickham Steed, ki je bil v predvojni dobi več let dopisnik »Timesa« na Dunaju, je poslal temu listu pismo, v katerem pripoveduje, kako so leta 1910. izvajali ljudsko štetje. Takrat je on stanoval na Dunaju in je izpolnil vprašalno listino tako, da se je vpisal za Angleža. Toda komisija ga je pokli-

cala k sebi in ga vprašala, kakšen je njegov občevalni jezik. Ko je dejal, da je občevalni jezik nemški, ker na Dunaju drugačen ne more biti, so ga vpisali za — Nemca. Isto se je zgodilo takratnemu poljskemu ministru Gluchowskemu, ki je bil z vso svojo družino in služinčadjo vred vpisan kot Nемеc. Steed pristavlja, naj si sedaj vsak sam napravi sliko o vrednosti ljudskega štetja l. 1910, ki je služilo za osnovo razmejitve v sudetskih deželah in ki naj služi kot osnova za razmejitve na Slovaškem.

ČEŠKOSLOVAŠKA

s 10 tisoč dolarjev za vsako predavanje. Bivši državni predsednik CSR dr. Beneš je sprejel vabilo vseučilišča iz ameriške Chicago, naj pride tja predavati o demokraciji. Dr. Beneš je vabilo sprejel. Nagrade za vsako predavanje bo dobil 10 tisoč dolarjev. — Prva tri delovna taborišča na Češkoslovaškem so že uredili in so začela z delom. V vsakem taborišču bo za 1000 delavcev, vojaško organiziranih in enako oblečenih, ki bodo zaposleni pri javnih delih. — Nemški listi hudo napadajo angleškega liberalnega poslanca Aclanda, ki je na nekem shodu pravil, da so Nemci v neki zasedeni češki vasi neki Čehinji ter njenemu osemletnemu otroku vžgali na prsi kljukasti križ z ognjenim železom. Nemški listi pravijo, da je to samo grda propaganda proti Nemcem. Nekateri listi trdijo, da so Nemci z osvojitvijo češkoslovaške obrambne črte spoznali tudi vse tajnosti francoske Maginotove črte, vrsto trdnjav na francosko-nemški meji, ker sta obe na isti način zgrajeni.

AMERIKA

s Drobni. Siromašnih družinam v Ameriki bodo po znižani ceni prodali ostanek kmetijskih pridelkov, ki jih kmetje ne bodo mogli prodati po navadnih tržnih cenah. Razliko

Japonski vojaki vlatijo topove čez visoke gore. Sestradne množice beže pred Japonci in iščejo pri misijonskih sestrah pomoči.

v ceni bo kmetom plačala država. Tak načrt pripravljata kmetijski urad ameriške vlade. — V Chicagu je umrla Marija Kobal iz Škofje Loke. — V Mount Royal sanatoriju je umrla Mary A. Videmšek, rojena Mlinar, stara 29 let. Rojena je bila v Clevelandu in zapuščala moža, dva sina in starše. — V Clevelandu, O., je umrl po dolgi bolezni Fr. Antončič, v starosti 44 let. Doma je bil iz vasi Markovič pri Starem trgu pri Ložu in je prišel v Ameriko pred 31. leti. Tukaj zapuščala soprogo in sina. — V Port Washington, Wis., je v bolnišnici sv. Nikolaja v Sheboyganu umrla rojakinja Mrs. Mary Kesner, roj. Smith (Kovač), v starosti 40 let. Doma je bila iz Ljubnega v Savinjski dolini in je prišla v Ameriko s svojimi starši kot 13 letna deklica. Zapuščala soproga, tri hčere in enega sina. — V Clevelandu je 30. septembra naglo preminul Martin Nagode, s Spilker Ave., v starosti 45 let. Doma je bil iz vasi Brezje pri Ljubljani. — V Peru, Ill., je preminul rojak Mr. Michael Kozar, v starosti 70 let. — V Detroitu, Mich., je podlegel pljučnici v Ameriki rojeni slovenski rojak William Travnik. — V Barberton, O., je umrl mladenič Frank Šega, v starosti 22 let. — V Milwaukee, Wis., je 25. septembra umrla Ana Florijančič, rod. s Pristave na Hmeljniku, fara Mirna peč pri Novem mestu na Dolenjskem. Dosegla je lepo starost 87 let. — V Parisu, Ill., je umrl rojak John Levstik. Bolehal je dalje časa za vodenico in poleg te tudi za srčno hibo. Doma je bil iz Migojnice pri Grižah v celjski okolici. — V slaščičarno Franka Stellarja na Superior Ave v Clevelandu sta prišla dva roparja, ki sta si naročila dve steklenici sladke pijače, nakar sta potegnili samokrese in zahtevala denar. Frank Stellar je po pravi kranjski navadi zavpil nad njima: »Kaj h....., vidva smrkavca bosta meni grozila?« Pograbil je steklenico in udaril enega po glavi, nakar sta oba roparja zbežala. — V Oak Creek, Colo., je bil med delom v tukajšnjem premogovniku pri nesreči ubit rojak Anton Čeligoj, v starosti 60 let. Doma je bil blizu St. Petra v zasedene mozemlju. — V Buena Vista, P., je v pre-

Važno kitajsko mesto Kanton padlo te dni Japoncem v roke

mogovniku ubilo rojaka Franka Adama. Doma je bil iz Petrinj pri St. Petru na Krakcu, p. d. Caretov. V Ameriki je živel 25 let. Zupana žena in štiri otroke.

DROBNE NOVICE

Zdravstveno stanje turškega državnega predsednika Ataturka se je nekoliko zboljšalo.

Bodoče razmerje med Češko in Slovaško bo popolnoma podobno razmerju med predvojnjo Avstrijo in Ogrsko.

Angleška vlada je zaprosila Kanado, da bi sprejela 20.000 nemških beguncev iz Češko-slovaške.

600 ton tobaka je zgorelo v neki francoski tobačni tovarni.

Posebno zveze za boj proti fašizmu in hitlerizmu so ustanovili ameriški Judje.

>Hlinkov muzej< v Bratislavi bodo uredili v palači, kjer je imela sedež razpuščena framaonska loža.

Komunistične stranko v Češko-slovaški so te dni uradno razpustili.

Orel, Sokol in druge slovaške tel. organizacije so izstopile iz državnih in ustanovile svoje zveze.

Priznanje kralju in vladi za ohranitev miru so izrekli belgijski socialisti. Kako pa pri nas?

Mladi narodni socialisti so razbili okna na nadškofijski palači v Salzburgu.

V Amsterdamu je umrl socialistični mислеc Karel Kautsky; nastopal je proti komunizmu.

De sporazuma med Slovaki in Madžari glede meje še ni prišlo.

Japonci so v boju s Kitajci osvojili važno mesto Kanton.

Pri belgijskih občinskih valitvah so nazadovali rekstisti in komunisti.

Angleško oboroževanje ima namen doseči vojaško premoč Anglije nad Nemčijo, pišejo nemški listi.

13.000 m pod morje se hoče spustiti italijanski inženir Gallinari.

Umrl je oče bivšega avstrijskega kancelerja Sušnika, feldmaršal v-p. Artur Sušnik

Izšla je Družinska Pratika za leto 1939

z zelo bogato vrebino in obilico krasnih slik v bakrotisku.

Dobiva se za ceno Din 5.— (po pošti 50 par več) v vseh knjigarnah in mnogih trgovinah širom Slovenije. Preprodajalc: velik popust.

»Družinska Pratika« na najde pot v vsako hišo!

Poljski zunanji minister Beck je pri obisku v Romuniji doživel hud poraz, pišejo francoski listi.

Na živcih je zbolel bivši predsednik češko-slovaške republike dr. Beneš.

Anglija nima pravice, da bi nasprotovala vrnitvi bivših nemških kolonij, piše angleški Telegraph.

RADIO LJUBLJANA

Vsak dan: 12 Plošče, 12.45 Vreme, poročila, 13 Cas, spored, obvestila, 13.15 Plošče, 14 Vreme, borza, 19 in 22 Cas, vreme, poročila, spored in obvestila.

Cetrtek, 27. oktobra: 18 Radijski orkester, 18.40 Slovenščina za Slovence. 19.30 Nac. ura. 19.50 Plošče. 20 Ostrovrhar. 22.15 Radijski orkester. — Petek, 28. oktobra: 11 Solska ura. 13.20 Radijski orkester. 18 Ženska ura. 18.20 Plošče. 18.40 Francoščina. 19.30 Nac. ura. 19.50 Zanimivosti. 20 Koncert v proslavo 10 letnice. 21.25 Češko-slovaški narodni praznik. 22.15 Plošče. — Sobota, 29. oktobra: 13.20 Plošče. 17 Otroška ura. 17.40 Plošče. 17.50 Pregled spreda. 18. Radijski orkester. 18.40 Dvajset let svobode na Jadranu. 19.30 Nac. ura. 19.50 Beseda k prazniku. 20 O zunanji politiki. 20.30 Pisan ljudski večer slovenske nar. glasbe. 22.15 Kvartet. — Nedelja, 30. oktobra: 8 Radijski šramel. 9.15 Plošče. 9.45 Verski govor. 10 Prenos cerkvene glasbe iz stolnice. 11.30 Koncert. 14 Plošče. 17 Kmetijska ura. 19.30 Nac. ura. 19.50 Plošče. 20 Ob 20 letnice Jugoslavije. 22.15 Radijski orkester. — Ponedeljek, 31. oktobra: 13.20 Radijski orkester. 18 Zdravstvena ura. 18.20 Plošče. 18.40 Kulturna kronika: Umetnostni spomeniki Savinjske doline. 19.30 Nac. ura. 19.50 Beseda k prazniku. 20 Orgelski koncert. 20.45 Radijski orkester. 22.15 Kvartet mandolin. — Torek, 1. novembra. 9 Napovedi, poročila. 9.15 Prenos cerkvene glasbe. 10.15 Verski govor. 10.30 Radijski orkester. 13.20 Koncert. 19.30 Nac. ura. 19.50 Plošče. 20.30 Mrtvi govore — slovenska zvočna igra. 21.15 Tih spomin (Radijski orkester). 22.15 Plošče. — Sreda, 2. novembra: 13.20 Plošče. 18 Mladinska ura. 18.40 Vzgoja v družini, II. del. 19.30 Nac. ura. 19.50 Prirodopisni kotichek. 20 Koncert. 21.15 Pevski koncert. 22.15 Duet.

Nemčija meri sedaj 583.000 kvadratnih kilometrov in šteje 78 milijonov 800.000 prebivalcev.

8350 m visoko se je dvignil glavni pilot Klemmove tovarne v Stuttgartu.

19 milijonov radijskih naročnikov je na Nemškem.

Limbarski:

Razdejanje

(Povest iz domačega življenja.)

»Tudi to je važno.« — Oročnik je zapisal nove podatke; Jamniku pa je naročil, naj pazi skrivaj na vasovalca. Čim ga bo zalotil v koči pri svoji nevesti, naj mu sporoči po najkrajši poti — tako, da ne bo nihče slutil, nad kom se zbirajo temni oblaki.

Jamnik mu je dal besedo. Potrudil se je zaradi očeta; pa tudi zato, da bi pravočasno odstranil vsiljivca, kakršnega ni maral za svojega najbližjega soseda.

IX.

Svetlin je bil prepričan, da ima neizkušenega Rožanca popolnoma v oblasti. Vez, s katero ga je privezal nase, je bila tako močna, da je po njegovem mnenju ni mogoče več razdejati. To je spričevala knjiga, kamor je pisal svoje dolžnike, med katerimi je bil Rožanc na prvem mestu. Posojila, katera mu je dajal, so z obrestmi stalno naraščala. Ako mu bo vstili Ido, tedaj bo moral pač nekoliko prizanašati. V nasprotnem primeru pa bo že ukrenil tako, da bo imel dobiček. Samo dregati bo treba, pa mu bo odtrgal polovico kmetije. Tedaj ne bo pomagala nobena prošnja.

Rožanc je bil človek, ki ni znal maliti globoko. Dolg pri sosedu mu je bil prav toliko, kot bi ga ne bilo. Zanašal se je na Ido, ki ima razen svojega denarja pri vsaku še ves zaslužek. Rekla mu je, da ji bo izplačal vse takoj po poroki, ali pa bosta obračunala za dolgove.

Seveda bo zahtevala nevesta zaradi tega na Rožančevi kmetiji svoje posebne pravice. O tem se je sčujljalo na Rovišču na vseh koncih in krajih, le Tone ni hotel ničesar verjeti. Celo hud je bil na zgovorne jezike, ki najdejo na človeku vsako napako. Toda Murn, nekdanji župan, mu je

po daljšem prizadevanju le odprl oči ter mu dopovedal, naj si nikar ne zida zlatih gradov na oblake.

»Če bo tako, kakor mi obetajo, pa res ne bo kaj prida,« je vzel Rožanc za resno.

»Le čakaj, boš že videl...« Murn je bil mož, ki je znal pametno svetovati.

»Kdove, kakšen kruh bo iz te moke?« je bil Tone ravedoven.

»Ali bi rad vedel?« — Murn se je namuznil: »Takšen, da bo ona za godca, ti boš pa pesal...«

Tone se je grenko nasmehnil, zakaj v arcu ga je zabolelo. »Če je tako, pa križi božiji! Rožanc se ne bo več oženil...«

»Tega pa nisem rekel. Lahko se oženiš zaradi mene. Le Svetlina se otresi, dokler ni zamujeno...«

Rožanc je zagovarjal: »Meni se Ida ne vidi napačna. Ako jo primerjam z drugim dekletom, tedaj ne najdem razlike.«

»Ali si jo že poskusil?«

»Kako naj jo poskusim?« je bil v zadregi.

»Razjebi jo, da bo huda,« mu je rekel v šali, mislil pa je resno.

»Ha, kadar je jezna, je vsaka huda!« ga je zavrnil. »To že napake niso, marveč navadne slabosti...«

Murn je vedel, kar še Rožancu ni bilo znano. Ida se sprime s pijancem ter ga naposed tudi premagi in vrže na cesto. Ob prepiru Svetlin navadno zbeži; svakinja pa zavpije: »Mir!« in če je treba, zgrabi za goltanec. Obenem pa zakolne, da se kar zakadi po sobi.

»Kaj, ali tudi zakolne?« je poparilo Rožanca.

»Ali je še nisi slišal?«

»Ženske še nisem slišal kleti. Moja rajna je bila tudi jezična, pa ni nikdar izrekla kake kletvine.«

»Idi pa ni nobena predebela...«

Rožanc je vzdihnil ter se zgrabil za prsi. »Tedad sem uničen! Če se oženim, bom nesre-

den... Sicer pa se pri nas ne bo več reklo pri Rožancu...«

»Hudo je, hudo!« — Murn je poznal razmere. »Nekaj boš pa morebiti le obdržal.«

»Vse ali pa nič,« je bil užaljen. »Nočem, da bi se uresničile očetove besede o razdejanju...«

Tisti večer je bil Rožanc spet pri Svetlinu. Delal se je pijanega, čeravno je bil trezen. Hotel je preizkusiti Ido, pa tudi Svetlina, koliko je resnice na tem, kar pripovedujejo sosede. Široko je odprl vrata, se opotekel po sobi in omahnil za prvo mizo.

»Odkod pa ti?« ga je vprašal Svetlin, ki se mu je komaj umaknil, da ga ni podrl.

»Iz trga.« — Tonetu se je zapletala beseda.

»Lože ima dobro vino...«

Svetlin mu je očital: »Za vogalom imaš gostilno, pa drugam hodiš. To pa ni lepo od tebe!«

»Kaj te briga!« je znal posemesti pijanca.

»Grem, kamor hočem, ter si ne dam ukazovati.«

»A tako?« — Svetlin mu je zameril. »Pijanec imate seveda svoje posebne nazore...«

»Kdo je pijanec?« je zagrmel in udaril ob mizo.

»Kaj je to; nazori?«

»Kozarec vina,« ga je imel za norca.

»Saj sem ga plačal,« je hitro zavrnil soseda.

»Drugod plačuješ! Ali veš, s čigavim denarjem?«

Delal se je, kot bi ga bili zbadli ti očitki. Začel je razbijati po mizi, da so odsakovali kozarci.

Svetlinka je svetovala možu, naj ne draži pijanca. »Še nikdar ni bil takt!« je rekla. »Nocoj je od sila neroden.«

»Kar trezen misli, v pijanosti pove,« je menil Svetlin in pristavil: »Že prav, da se nam je pokazal. Tako ga vsaj poznamo.«

Čim je odnehal Svetlin, je utihnil tudi Rožanc; naslonil se je na mizo in glasno zahrpal.

»Uboga Ida!« je krcmarica milovala sestro, prepričana, da je Rožanc pijan do nezavesti. »Kak križ bo še imela stem človekom!«

penetil s podobnimi predavanji. — Z letošnjim letom je naša šola storila lep korak naprej. V desetih razredih se je uvedel pouk, ločen posebej za dečke in deklice. Združen pouk dečkov in deklic ostane samo v 6., 7. in 8. oddelku, ker nimamo na razpolago dovolj učnih moči. Razredi na naši šoli so prenatrpani in se v učilnicah gnete do 70 otrok. Prosimo merodajne čimtelje, da nam pošljejo vsaj še eno preprosto učno učno moč. Na vsaj naši vasi je do 600 otrok in je obremen največja šola v vsem kočevskem okraju.

Sneberje Zadobrova. Dramatični odsek pevskega društva uprizori v nedeljo, dne 30. oktobra nad vse primerno žaloigro »Mlinar in njegova hči«. Začetek ob 4 popoldne. Vljudno vabljeni vsi prijatelji našega društva.

Poljane nad Škofljo Loko. Prosvetno društvo vabi na prireditev, ki bo v nedeljo, 30. oktobra ob treh popoldne. Na sporedu je vojna drama v petih dejanjih »Živ pokopane«.

Raka pri Krškem. Prošlo nedeljo so igralci fantovskega odseka in dekliskega krožka uprizorili dobro naštudirano igro »Ljubavi cvet je zamorjen«. Zaradi zanimanja bodo isto v nedeljo 6. novembra ponovili ob pol 3 popoldne. Opozorjamo vas in vabimo k udeležbi. — V toplini zadnjih dni smo mogli še sušiti otavo, in med otavo, kar je za ta čas pač redkost, dobili zrele jagode.

Ježica. F. O. na Ježici bo skupno z Dekliskim krožkom slovesno proslavilo 20-letnico Jugoslavije na praznik Kristusa Kralja, 30. okt. ob 3 popoldne v Cerkvenem domu na Ježici, z akademijo. Na sporedu so zanimive točke, kakor simfonizirane vaje, petje, recitacije, telovadne točke itd. Občinstvo vabimo, da se udeleži mladinske prireditve in s tem sodeluje pri proslavi rojstva naše Jugoslavije, katere rast in moč je nam vsem pri srcu, mladino pa podpre pri njenem nesebičnem delu. Knjižnica v Cerkvenem domu na Ježici posluje vsako nedeljo in praznik od 10—12 dop. Za dolge jesenske in zimske večere donite v knjižnici precej lepega in poučnega berila, ki je najcenejši vir znanja in razvedrila.

Hrastje pri Kranju. Prosvetno društvo bo priredilo v nedeljo 30. oktobra ob pol treh popoldne otovoritveno akademijo k letošnji igralški sezoni. To bo ob enem slavoosnova prireditve v počastitev nedelje Kristusa Kralja. Posebno privlačnost naše akademije tvori prvi nastop novega tamburaškega zhora. Nastopil

bo tudi prosvetni pevski zbor. V programu je telovadba, več dobro naštudiranih deklamacij, med njimi ena zborna. Vsi naši prijatelji iskreno vabljeni!

Krka. Prosvetno društvo na Krki priredi v nedeljo 30. oktobra t. l. ob 7 zvečer in v nedeljo 6. novembra ob 3 popoldne znamenito zgodovinsko igro »Quo vadis«. Vljudno vabljeni.

Horjul. Katoliško prosvetno društvo uprizori v nedeljo, dne 30. oktobra ob 7 zvečer v novi dvorani prosvetnega doma Medvedovo dramo: »Črnašolec«.

NAZNANILA

Zadostilna pobožnost za brezbožnost. Svetovna katol. ženska zveza v Utrechtu poziva katol. žensko sveto, da se po velikem kongresu organiziranih brezbožnikov zbere k posebni zadostilni pobožnosti za hudobije brezbožstva. To lepo misel je v ljubljanski škofiji sprejela katoliška akcija za dekleta, ki organizira v sodelovanju z ostalimi katol. ženskimi organizacijami v sporazumu z župnimi uradi posebno pobožnost v frančiškanski cerkvi v Ljubljani za praznik Kristusa Kralja ob 4 popoldne. Spored pobožnosti je: 1. Cerkveni govor (prof. dr. Fajdiga). 2. Molitvena ura v čast Srcu Jezusovemu. 3. Slovesne litanije Srca Jezusovega. Vmes ljudsko petje in darovanje za Baragovo semenišče. Podobne pobožnosti naj bi katol. organizacije z vednostjo in priporočilom škofijskega ordinariata organizirale tudi v župnijah na deželi. Ze sedaj vabimo vernike, posebno katol. žene in dekleta k tej lepi in pomembni pobožnosti — Katoliška akcija za dekleta.

Iz Legije koroških borec

V Slovenskih Konjicah bo 30. oktobra t. l. ob 9 popoldne v telovadnici deške šole ustanovni občni zbor krajevne organizacije Legije. Pozivamo vse, ki so se udeležili borb na naši severni meji, da se istega polnoštevilno udeležijo. Navzoč bo zastopnik glavnega odbora, ki bo poročal o cilji him namenih Legije.

NOVI GROBOVI

»O, le klečite, le molite... V Slovenj Gradcu je umrl zdravnik dr. Harpf Jan. — Na Dovjem so pokopali gorskega vodnika Petra Kovača. — V Mariboru je izdihnil tehnični uradnik Jožef Vlah. — Pri Sv. Jurju ob Taboru je zapustil solzno dolino upokojeni železniški uradnik Kobale Kijetan. — V Metliki je mirno v Gospodu zaspala vdova sod. uradnika Bano Regina. — V Goričih vasi pri Ribnici so spremili k večnemu počitku 80 letnega Franceta Hönigmana, očeta g. župnika v Bukovščici. — V Ptujju je izdihnila svojo blago dušo Avgusta Grebenc. — Na pokopališču v Ihanu so pokopali župnika Franceta Pavlina, roj. v Vipavi in nazadnje bivajočega v M. Loki. — V Dravljah so pokopali trg. posl. Franca Palovšnika. — Na Brezjah je odšel po večno plačilo župnik v p. Peter Koprivec. — V Košakih so djali v grob postajenačelnika v p. Karla Kautznerja. — V Begunjah pri Cerknici je zapustil ta svet posestnik in klijučar Franc Debevec. — V Železnikih je umrla 68 letna dolgoletna cerkvena pevka Ana Benedičič. — V Mariboru je odšel v večnost Ignacij Založnik. So ga pokopali v nemškem Gradcu. — V Krškem so djali v grob Karolino Pfefferer. — V Mariboru je zapustila solzno dolino Slavica Urbanija roj. Presečnik. — V Ljubljani so odšli po večno plačilo: dolgoletni uslužbenec Jugoslovanske tiskarne Janez Valentinčič, Marija Domladiš, nadučiteljva vdova Marija Širok, viš. insp. drž. žel. v p. Karel Sajovic, trg. poslov. Frane Palovšek, tapetnik Anton Jenko, pek. mojster Anton Kovač in žel. upok. Andrej Samar. Naj počivajo v miru!

V boj za naše časopisje!

bali z rokami in robc. Ko se naš bataljon približa tovarišem, stopi nek podčastnik pred bataljon in zakriče: »Fantje, mi ne gremo več na fronto, mi gremo v Ljubljano! Te besede so vse kar elektrizirale in že se glasi odogovor: »Tako je, mi gremo v Ljubljano.« V trenutku se je bataljon razkropil iz vrst in se ustavil neurejen po cesti, in vsi smo govorili: »Mi gremo v Ljubljano, na fronto pa naj gre polkovnik Ventour.« Častniki so se umaknili in nihče ni črnil besede. Ko je videl položaj polkovnik Ventour, poveljnik polka, je prišel fant mirno in jim prigovarjal, naj vendar ne uganjajo numnosti in naj gredo naprej proti fronti. Polkovnik Ventour je bil sicer trd Nemeč, a ker je dolgo vrsto let služboval pri Janjih, se je nekoliko vendar naučil slovensčine. Še sedaj ga vidim, kako pristopi k vojakom in jim začne govoriti: »Kranjec, Janezi, velikokrat sem vas vodil do velikih zmag in zato pojditte še sedaj, potem pa vas peljem v Ljubljano. No, Kranjec, pojditte, samo še enkrat! Ljudje so Ventourju obrnili hrbet, majali z glavico in govorili: »Dosti je, mi gremo v Ljubljano.« Polkovnik Ventour je bil pač toliko pameten mož, da je takoj uvidel nemost položaja in takoj tudi uvidel, da se s ali ne bo dalo nič napraviti. Kajti polk je bil tako enodušen v zahtevi, da gre v Ljubljano, da bi ga nihče ne premaknil od tega sklepa, in bi se dali rajši na mestu pobiti, kakor pa da bi šli na fronto. Polkovnik Ventour stopi k telefonu in pokliče divizijskega poveljnika. Eden izmed naših telefonistov je medtem že vrzel žico na telefonski vod in jo zvezal s priključevalnim aparatom, zato smo takoj vedeli, kaj je Ventour telefoniral. — Ventour pravi: »Die Siebzehner haben sich empört und wollen nicht mehr an die Front. Was soll ich tun?« (17. pp. se je upri in noče več na fronto. Kaj naj storim?) Odgovor se je glasil: »Lasse diese Krainerhunde niederschleusen« (poštrli te kranjske peč!). Polkovnik Ventour je posluševal, da to ni mogoče napraviti. Ko smo zvedeli za to povelje, smo bili pač v strahu. Saj je

blilo tudi razumljivo, kajti v naši bližini sta bila dva madžarska polka in lahko bi se zgodilo, da bi oni šli nad nas in nas postrelili. Najbrž so se obrnili do njih, a, kakor se nam zdi, vendar niso imeli korajže, da bi se nas lotili. Lahko si mislite, da bi tudi mi ne držali rok križem. Proti večeru sta so tudi ova madžarska polka uprla in tako se je vse gladko izteklo. Najprej je divizionar ukazal, da naj kar na mestu počakamo nadaljnega povelja. Mi smo to povelji dočakali šele zvečer. Coprav ni bil upor prav pripravljen, marveč je nenadoma izbruhnil zaradi strahnega trpljenja, v katerem smo živeli v zadnjih mesecih na fronti, je organizacija kaj kmalu sprotno delovala. Okrog in okrog polka smo postavili močne straže za vsak primer, če bi vojska oblast poslala nad nas kakšne dobre »prijatelje«, ki bi hoteli nas učiti pokorščine. Obvestili smo o tem vse slovenske skupine po bližnji okolici.

Tisto popoldne je bil za nas velik trenutek, a ker nismo imeli pravega človeka, ga nismo znali izrabiti. Nikogar nismo imeli, ki bi nas kakor Mozes popeljal iz domovine sužnosti, iz tirolskih hribov v dolino proti Tridentu in še dalje proti Ljubljani. Nemški častniki so bili prav gotovo poučeni, kako naj postopajo z nami in naj nas zadržujejo, kolikor pač morejo. Proti večeru nam je razglasil polkovnik Ventour, da je dobil povelje, naj se umaknemo na narodno mejo med Italijani in Nemci, to je približno v sredino med Tridentom in Bolzanom. Mi smo čakali celo popoldne vedno bolj nestrpno, in sicer za prazen nič. Če bi imeli tedaj le majhen migljaj od katere koli strani, bi pač ne čakali tako dolgo, saj je bilo to čakanje za nas usodno. Tedaj je bila cesta še več ali manj prazna in prosta, a proti popoldnevu, proti večeru se je napolnila, da ni bilo nikomur mogoče iti. Z bojišča so se začele umikati čete, nekaj časa v redu, potem pa vedno večji nered, lahko in težko topništvo, tren, Rdeči križ in vse mogoče panoge avstrijskega orožja. Vse je šlo naprej, edino le mi, poslušajoč polkovnika

Ventourja, smo čakali in čakali pač toliko časa, da je bilo prepozno in smo prišli v ujetništvo.

Čarobna je bila noč od vseh svetnikov na vernih duš dan. Strašna, a tudi veličastna. So cesar Neron bi bil vesel take noči. Stradnani vojaki so začeli pleniti skladišča, misleč, da bodo dobili kaj za pod sobo. Toda skladišča so bila prazna, vojaki so dobili le repo, korenje in peso. Kaj boljšega se pa ni dalo stakniti. Saj je bilo tedaj že povsem jasno, da se ne bo dalo ničesar odnesti in da bo treba vse pustiti prodirajoči italijanski armadi. Z večerom so zagoreli po lepi Lavranski planoti, na Mt. Rovenju, na Mt. Possubiju in po vseh hriboh, kamor je segal naš pogled, velikanski kresovi. Drva za kresove ni bilo treba znašati ekupaj, marveč so v ta namen služile barake, katerih je bilo za fronto na stotine. Veličasten in strašen prizor! Zdelo se je, da ti ognji in kresovi oznanjajo konec svetovne morije. Vendar si povsem nismo na jasnem, kaj nam prinese naslednji dan. (Dalje prihodnjic.)

Marija Znidaršič:

Moj oče

Minilo je štiri in dvajset let, odkar je moj oče umrl. Tam daleč v Karpatih, od vseh zamisljivo, je trudne oči zapri. Minilo je štiri in dvajset let, prepolnih trpljenja, nadlog. Povsod, kamor grem, pogrešam bridko očetovih skrbnih rok. Minilo je štiri in dvajset let, odkar je sovražni strel življenje očetu za vekomaj in meni vso srečo vzel..

P I S A N O P O L J E

Naše škodljive rastline

Vsakemu je ljub red v hiši, občini, državi. Ljub mu je, pravim; pa ne le ljub, potreben je. Ni pa tako v naravi. Misli si le gozd, v katerem je eno vrste drevoja, vse enako staro, vse v red postavljen, kot najdeš po mnogih krajih v Italiji, zlasti v Piemontu. Vsako drevo ima svoj znak, ki pove, kdo je njegov lastnik, in kdaj je bilo zasaženo. Pod drevjem nobene podrasti, razen nekoliko trave. Menim, da more biti takega gozda vesel le človek, ki je zgolj računar. Res je to koristno za žep, toda grdo, zelo grdo za okus. Veliko lepši, za oko prijetnejši je naš gozd, kjer je pomešano mlado in staro drevo, pod njim pa obilica pisane podrasti, ki se menja po legi, tleh, količini vode, sončne svetlobe in toplote. Tu najdeš gobe, borovnice, zajčko deteljico, naprsteč, jagodnjak, glog ali beli trn, lesko, božji les itd.

Vstavimo se danes pri glogu, pravijo mu tudi trn, pasji ali ostrí trn, medvedove lruščice itd., in si ogledimo ta vsakemu znan trn. Je to grm, včasih tudi nizko drevo, ki zahteva veliko prostora in je baš zaradi tega kvaren gozdenemu drevu. Sicer raste navadno na prostem, ob robu gozda, po travnikih. Prav dobro ga moramo uporabljati za žive meje; glog je eden izmed prvih pomladanskih cvetočih grmov, saj najdemo njegove številne, v kobulih zbrane bele cvete že v aprilu. Kaj lahko ga je spoznati po spredaj trokripih, spodaj svetlo, zgoraj temnozelenih, po robih nepravilno napiljenih, pa kratkopoljatih listih.

Četudi ni grm za gozd priporočljiv, vendar ni brez vsake koristi. Njegov rdečkasti, žilnati les, ki ima jasne letnice in številne, prav tako jasno začrtane strženove trakove, čislajo kolarji in orodničarji, iz ravnih vej pa izdelujejo tudi palice. Še bolj ga upoštevajo v zdravilstvu, kjer pripravljajo iz njegovih posušenih cvetov čaj, ki je bodja zelo priporočljiv pri poopnejanju žil, živčni razdraženosti, močnem bitju srca, slabi prebavi itd.

Prelepi, zlatozemca, v grozdih zbrani, sredi zelenega grma cveto v maju, v jeseni pa škrlatnardeče jagode krase češmin ali jabkovino, tudi češmigovje in češmigovino, po nekod celo krubim les imenovan. Meščani se ga vsele in ga baš zaradi cvetov in plodov rabijo

Franjo Neubauer:

Našim pokojnim možem

Za dan vseh mrtvih.

Na Vas, ki ste jasno svetili
po pravi nas poti vodili,
svetal je spomin
kot luč sredi temin.
Do mesta in gorske vase
krepak Vam korak je hitel,
žarela pogled sta in lice,
kot zvon je Vaš govor zvenel,
plašljivce bodril je,
ves narod ušil je.
Nikoli ni plašil Vas trud,
noben ni bil boj Vam prehud,
ni srčnost se Vaša skrivala,
med prvimi vedno je stala.
Poprej pred viharja močmi
zganile bi bile se skale
in hrast, ki na gorci stoji,
nevihte bi bile razklale,
kot Vaš bi bil uklonil pogum
pred jezo sovražnin se trum.
Ko tema Vas grobna zagrinja,
še bolj Vam udan je naš rod,
dobrotnikov svojih spominja
kot četa se solznih srot.
In svečic zažiga Vam žar
in cvetja polaga Vam dar.
Zdaj Vaše srce razumeva,
v slovo žalostinke Vam peva.
Ta resni in žalostni dan
na Vaših grobovih je zbran,
nobenega trnja ne nosi,
da mirno bi spavali, prost.

za žive meje, dočim poljedelo, kakor gozdarju ni nič kaj po volji. Poljedelec ga proganja in iztreblja, in prav ima, ker se na njegovih kratkopoljatih, jajčastih in drobno napiljenih listih naseli pomladanski zarod žitne rje (Puccinia graminis), gozdar pa ga proganja, ker jomlje prostor drugi, koristnejši podrasti. Toda ugonobiti ga je mogoče le s tem, da izkoplješ korenine.

Češmin je do 2 m, včasih celo več, visok grm in raste najraje po kamnitih tleh, ljubi precej svetlobe in je močno košato razraščeno. Njegove visoke veje nosijo dolge rjave trodelne trne, in sicer pod vsakim šopom listov. Iz šopove srede poženejo dolgi, rumeni, v višjih grozdih zbrani cvetovi, iz teh pa se razvijejo podolgaste, živordeče jagode kislega okusa. Saj pravijo »Se draš kot češmigovnac.

Vendar češmin ni brez koristi. V zdravilstvu uporabljajo njegove jagode, pa tudi lubje korenin. Prve priporočajo pri raznih pljučnih ali črevesnih boleznih, slednje pa pri rumenici, bolnih ledvicah, oparnosti itd. Iz jagod pripravljajo nekaj kis, ki pa je brez octove kisline, pač pa vsebuje precej jabolčne, citronove in vinske kisline.

Njegov lep, temno-zrepleno-rumen ali tudi rdečerumen les, ki ga je mogoče lepo polirati, radi uporabljajo strugarji, pa tudi mizarji za vloške. Ličje korenine dajo neko rumeno barvilo, ki ga rabijo v barvarstvu.

KULTURNI KOTICEK

Drugi rod naših naturalistov

Naturalizem se pri nas ni tako razvil kot pri drugih narodih. Pri začetnih poskusih smo ostali in tudi drugi rod ni prodril tako v njegovo globino, bil pa je tudi zelo kazen pri nas. Ko so drugod že prišli po potih novih struj, so pri nas šele začeli z njim.

Rado Murnik, iz Ljubljane, rojen 1870, uradnik, umrl 1932. Znan je jezik njegovih del, ki je lepši kakor od drugih slovenskih naturalistov. Zelo rad je uporabljal ljubljansko in ribniško. Smešil je razne stanove, zlasti dijško življenje. Njegova dela: Roman Groga in drugi, Navihanci, Matajev Matija, Jari junaki, Lovske bajke in povesti, napisal pa je tudi dolg roman iz dobe turških bojev »Hči grofa Blagajca.

Josip Kostanjevec z deli Kotanjska elita, roman Gojko Knafeljc, povest Noč, življenja trnjava pot je padel iz naturalizma pod vpliv moderne.

V to dobo spadajo še Engelbert Gangl, ki je napisal igri Sin in Sad greha, Ebin Kristan z igrami: Volja, Ljubislava, Kato Brančovič, Samosvoj in Kraljevanje ter Zofka Kvedrova s svojo znano povestjo Njeno življenje in igro Amerikanci.

Drugi rod, ki je bil bolj zmeren, pa zastopajo:

Fran Milčinski, rojen 1867 v Ložu, bil je višji deželnosodni svetnik v Ljubljani, kjer je tudi umrl 1932. Njegova humoreska in satira sta šihali uradniško življenje, pa tudi ljubljansko in trško življenje, sploh malomeščanskega človeka. Poleg tega je pisal tudi pravljice in pripovedke, vse v narodnem slogu, pisal pa je tudi vzgojno povest in igre. Njegova dela so: Igračke, Muhoborci, Drobiz, Gospod Fridolin Zolna in njegova družina, Dvanajst kratkočasnih zgodbic. To bi bila njegova humoristična in satirična dela. Pravljičice so: Pravljičice, Tolovaj Mataj, podobno pa so tudi igre: Kjer ljubezen, tam Bog, Volkasin in Mogočni prstan. Najboljša pa je njegova povest Plički brez gnezda. Znano je njegovo pisateljsko ime: Fridolin Zolna, oziroma Fr. Z.

Ivo Šorli iz Podrobov pri Tolminu, rojen 1877, sedaj v Mariboru notar, je napisal roman Človek in pol, Pot za razpotjem, zbirko Novele in črtice in mnogo drugih.

Dr. Ivan Lah, rojen 1881 v Trnovem pri Ilirski Bistrici, umrl 1938 v Ljubljani. Pisal je novele, črtice in pesmi (Ravbar): Uporniki, Vaška kronika, Brambovel in Sigmovo mašče-

Ljubi rajni materi

Črno, hladno zozlajo groba
prvič bo pokrilo cvetje,
kjer je našla ljuba mati
slednje zemeljsko zavetje.

Vidim Vas na grobu, mati,
kjer ste lani še molili,
bele rože krizantemo
kakor zase zasadili...

Lanske, ah, so odcvetele
z Vami — mrtve so se vse
s smrtjo zime — z ajmami rožne,
mile uro vse minule.

Letos nove so pognale,
z roso solzno oškropljena,
z vodo blagoslova polno
v dnevih žalnih napojene.

Mati, posteljo globoko
bi ljubeče Vam postlala,
hladno, trdo to ležišče
z rožami vse prerahljala.

Bi odela Vas v ljubezen,
da bi mrzlo zemljo grela,
z ljubljeno podobo Vašo
zopet z groba odhitela.

Da bi skupno grobe rajskih
kakor nekdanj spet krasili,
»Bog daj dušam večni pokoj!
skupno srčno spet molili...

Ali, ljuba mati sniva...
Težak bil je boj življenja.
Naj pod rožami počiva,
večni mir v nebesih živa.

Marija Ferjau.

Čakali smo

Prav res smo čakali. Tega smo namreč čakali, da bi bili vi tam v Ljubljani povedali, s kakšnimi čustvi ste poslušali pretekli dni govore tistih mož, ki svet vodijo in vladajo.

Govoril je sv. Obe. Govoril res kakor oča. Le škoda, da se naše časopisje ni dovolj pečalo z njegovo besedo. To je bila res beseda ljubezni, beseda izobraženega človeka.

Govorili so pa tudi drugi voditelji narodov. A kakol! Njih beseda je bila skoraj brez vsake srčne kulture, strup in sovraštvo, vojska in polom in pokolj. Včasih obojujamo naše ljudi, ker se čisto pretaško med seboj zmerjajo in z nedostojnimi priimki obkladajo. Danes so ti ljudje slišali nekatero besedo iz ust svetovnih voditeljev in si bodo mislili: če se smejo zmerjati ti, zakaj bi se pa mi ne smeli!

Če bi bili izumitelji radia kdaj pomislili, kako bodo potom njihove iznajdbe ljudje, ki mislijo, da so kulturni, po njej kazali svojo praznoto srčne izobrazbe, gotovo bi bili oni svojo iznajdbo raje uničili, kakor jo svetu v uporabo izročili.

vanje. Drugih del je še mnogo, toda ta dela so značilna.

Milan Pugelj iz Kandije pri Novem mestu je bil rojen 1883, umrl 1934. Napisal je mnogo iz kmečkega življenja našega Dolenca, pisal pa je tudi nekaj zabavnega značaja: Mladi ljudje, Ura z angeli, Brez zarje, Mimo ciljev, Zakonci in Črni panter.

Najbolj dosleden naturalist je bil Alojz Kraigher s svojimi deli: drama Školjka, romana Kontrolor Skrobar in Mlada ljubezen, igra Na fronti sestre Žive.

To so bili slovenski naturalisti, eden močnejši, drugi šibkejši, kakor je pač sam prodril vanj, oziroma v kolikor ni bil vplivan od raznih struj.

Nova cerkev na Rakeku

V nedeljo, 30. oktobra bo za Rakek in selo Notranjako izrešen dogodek. Nova cerkev bo posvečena.

Prezvišeni se pripelje iz Ljubljane ob 8 na Rakek, pred župniščem bo sprejem in pozdrav, nato se bodo začeli obredi posvečevanja nove cerkve in glavnega oltarja. Po posvetitvi bo darovanje za novo cerkev. Med občinatvom bosta pobrala cerkvena ključarja darove za novo cerkev. Toplo priporočamo, da se ta dan prav vsak spomni nove cerkve, ker bo še zelo veliko potreb, predno bo nova cerkev vsa opremljena. Cerkev je nekaj posebnega, la pridite ta dan na Rakek, da vidite novi, veličastni hram božji. Pridiga in sv. maša Prezvišnega bo okrog 11.

Mali oglasnik

Vsaka drobna vrstica ali nje prostor velja za enkrat Din 5.—. Naročniki »Domoljuba« plačajo samo polovico, ako kupujejo kmetijske potrebščine ali prodajajo svoje pridelke ali iščejo poslov oziroma obrtniki pomočnikov ali vajencev in narobe.

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Služkinjo in hipeco

vajena živine, sprejemem takoj na kmetijo. Imam na prodaj dva konja, Marija Rozman, posest Nemški Rovt 3, Bohinjaka Bistrica.

Čevljarstvo kopita

rabljena, prodaja po nizki ceni tovarna »Indust. Sv. Petra 72, Ljubljana.

Šivalne stroje

radio aparate, ure, kolosa kupite ceneje kot kjerkoli drugje pri trvdki »Plevek v Preski pri Medvodah.

Učenca starega od 14 do 16 let, za mesarsko obrt sprejemem. - Ivan Dremelj, mesar, Lavreca 24 pri Ljubljani.

Izgotovljene povrniške Hubertus, toplo perilo in vsa zimska oblačila nudi najboljšo in najcenejšo Presker, Sv. Petra c. 14, Ljubljana.

Prodem ročno slamozreznico, v dobrem stanju. — Kristan, Podreča pošta Smlednik.

2500 Din potrebujete, da zaslužite 1000 Din mesečno. Pišite: »Anos«, Maribor.

Tri šivalne stroje

čevljarški cilindri in šlahštep ter krojaški, šiva naprej in nazaj, poceni prodam. Gradaška ulica 8, Ljublj.

Gepelj kupim. Modice, Tomišelj št. 17, pošta Ig.

Kupim rabljen zpravljalniček. — Ponudbo poslati na Franc Fajdiga, Zaklanc št. 81, Horjul.

Brinja in fige nudi Sever & Komp. Ljubljana.

Vajenca za čevljarstvo obrt sprejme Jožef Jamnik, Podreča, Smlednik.

Z žensko šivo stroju levoročni čevljarški in žensko kolo »Puch« prodam. Na ogled tudi v nedeljo. Zorc, Novi trg 1 (dvorišče), Ljublj.

Moštevna esenca Mostle Z našo umetno esenco Mostin si lahko vsakdo z malimi stroški pripravi izborno, obstojno in zdravo domačo pijačo. Cena 1 steklenici za 150 litrov Din 20.—, po pošti Din 85.—, 2 steklenici po pošti 65 Din. — Prodaja Drogerija Kane, Ljubljana, Zidovska ulica 1.

NAVEGA DOMAČA TRGOVSKA HIŠA V JUGOSLAVIJI

iz OKSFORDA močno in dobre izdelane

iz EFEKTA lepe in trpežne

17 24

iz FIRENZA, trajne modne barve

iz PLATRA bologa in cvratnik

26 31

iz TURINGA moderne barve

iz POPLINA moderne barve in vzorec

38 40

Sremek CELJE 19

UJENIK - ZASTONJ

Še živita v mojem srcu ...

Moja mati ni umrla, oče še živi doma; le telo počiva v grobu, duh pa smrti ne pozna.

Lučka mojega spomina ju sledi tja v sončni maj. V ovetju grob, a v njem tišina — spet ju vidim kot nekdanj.

Sladka pesem iz bližine mi je njun prijazen glas sredi dela in vročine, ko zori pšenični klas.

Gledam v pozni ju jeseni v svitu lučic na grobeh; kakor živa sta pri meni kot poprej v minulih dneh.

Ni umrla moja mati, oče čuva me skrbno; še živita v mojem srcu ter mi kažeta v nebo. Limbarski.

DOBRO ČTIVO

Kletarstvo. Spisal Bohuslav Skalicky. — Knjiga ima 192 strani in 85 slik med besedilom. Cena broš. knjigi je 60. din, v platno vezani pa 72 din. — V zalogi Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani 1924. — Kletarstvo je nauk, kako pravilno pripraviti iz grozdičja vino in kako ga oskrbovati, spravljati, negovati in kakšna naj bosta čistoča in red v kletih. Knjiga so temeljito bavi z umnim kletarstvom, kajti brez do-brega, smotrnega kletarstva ni uspešnega vinarstva. Novodobno kletarstvo zahteva poleg obilne skušnje tudi temeljito poznavanje vinske kemije in bakteriologije. Važno je poglavje o negovanju sodov in vina sploh, dalje poglavje o napakah in boleznih vin. — Knjiga bo izborna služila ne le vinarom, potrebna je tudi vinskiim trgovcem in gostilničarjem, ker bodo našli vsi v njej obilo praktičnih nasvetov in navodil pri ravnanju z vinom. K pravilnemu tolmačenju navodil bodo dobro služile mnogobrojne slike (85). — Knjigo toplo priporočamo.

Brzoparilniki s bakrenim ali jeklnim v ognju pocenkanim kotlom. Zgalni koli vseh sistemov in velikosti, ter raznovrstne druge kotle za pralnice, kuhanje krme i. t. d. bakrene in železne. — »Stigmal« aparate ovoti vlima, kateri signalizirajo s svetlom. — Zajamčeno prvovrstno blago in najnižje cene dobite vedno pri trvdki

Kotlarko dr. z o. z., Ljubljana Metodvska ulica št. 23 Telefon 37-92 Sprejemamo popravila. Zahtevajte prospekt!

Kmetovalec!

Najboljšo slamozreznico, mlin in prešo za sadje in grozdičje, trljar, čistilnik, plug in brano, kotel za krmo in žganje, štedilnik in peč, pumpe za vodo in gnojnice, poljedelsko orodje, vse stavbene in vodovodne potrebščine, železo, črno, pocinkano, bakreno in medenasto pločevino in vse drugo železino dobijo po nizkih cenah v stari domači trgovini

Fr. Stupica v Ljubljani Gosposvetska cesta št. 1.

Zahvala.

Silar Franc, posestnik na Bregu št. 29, p. Strazišče, se toplo zahvaljuje upravi Domoljuba za naklonjeno podporo entisoč dinarjev, ko mi je hiša domalega vsa pogorela in ker sem bil reden naročnik »Domoljuba«, mi je uprava Domoljuba podporo takoj izplačala.

Domoljuba vsakemu toplo priporočam. Breg, 15. oktobra 1938. Pogorelec Silar Franc.

Prehtic. Podpisani Ana Cankar in Franciška Kopriva, prve preključeva obdolžitve, da se je pri pevski vaji cerkvenega pevskega zbora v Zgor. Polhovem gradu sestavljalo anonimno pismo, ki sva ga midve prejeli. Ana Cankar, Franciška Kopriva.

V vsako hišo »Domoljuba«!

Pred vselitvijo v nove lokale bohedmo izprazniti vse našo zalogo ter smo cene znižali do skrajnosti. Posebno pa smo znižali cene ostankom za moške in ženske obleke, zimske suknje in plašč, kakor tudi ostankom od vseh vrst blaga. Na zalogi vse vrste odeje, deke, gradl za modroca, žima, morska trava itd. ter sploh vse kar je potrebno za nevestine bale. Priporoča se vsem bralcem Domoljuba trvdka

F. I. Goričar
Ljubljana, Sv. Petra c. 20 in 30

V vsako hišo »Domoljuba«!

Ljudska samopomoč

reg. pomožna blagajna v Mariboru, Aleksandrova cesta 47, naznanja smrtne slučaje svojih članov v mesecu:

septembru 1938.

Fuks Jožefa, užitarica, Pekre, p. Limbuš;
Žnidaršič Ana, vdova vin. trgovca, Ljubljana;
Šavc Ivan, preužitkar, St. Janž pri Dravogradu;
Senekovič Albin, žel. v pok., Studenci pri Mar.
Vodušek Jera, vdova, Ljubljana;
Klančnik Anton, posestnik, Loke;
Weixel Marija, zasebnica, Maribor;
Coibter Blaž, najemnik, Razvanje, p. Hoče;
Semenič Gera, pos., Slamnjak, p. Ljutomer;
Herzog Stefan, delovodja, Maribor;
Dokl Andrej, preužitkar, Osek, p. Sv. Benedikt
v Slov. gor.;

Pobijaš Anton, preužitkar, Maribor;
Rostohar Jožef, preužitkar, Kladje;
Sternan Marko, posestnik, Ljutomer;
Balon Ana, preužitkarica, Celje;
Gombač Ivan, posestnik, Maribor;
Paulič Alojzija, upokojenka, Ljubljana VII.;
Zupanc Marija, užitarica, Hrastje;
Gornjak Antonija, zasebnica, Bresternica 55;
Novak Karel, posestnik, Ptuj;
Skoberne Franc, posestnik, Hrušovec;
Senekovič Marija, viničarka, Studenci;
Malis Peter, preužitkar, Celje;
Čadež Marija, zasebnica, Tržič;
Vivat Benedikt, zasebnik, Maribor - Pobrežje;
Pukl Terezija, hišna posestnica, Bjelovar;
Wagner Antonija, vdova uradnika, Maribor;
Slamič Ana, zasebnica, Maribor;
Šumenjak Alojz, zasebnik, Murska Sobota;
Osojnik Vid, posestnik, Ptuj;
Vnuč Marija, žena inštalaterja, Maribor;
Tanšek Neža, preužit., Skofja vas pri Celju;
Klippstatter Cecilija, zasebnica, Maribor;
Griljanc Marijana, posestnica, Kaludrovci.

Po vseh umrlih članih se je izplačala pripadajoča pogrebna v skupnem znesku

Din 283.030⁻

Člani, ki so pristopili po 1. novembru 1933, se izplača polna pogrebna brez odbitka!

Kdor še ni član »Ljudske samopomoči«, naj zahteva brezobvezno in brezplačno pristopno izjavo.

BLAGAJNIŠKO NAČELSTVO.

Prijateljici sta se sestali. Anica je vzdihnila vsa srečna: »Tone pravi, da sem njegov senč — Marica se nasmehne: »Res? Tone mi je dejal, da ima strašne sanje.«

Bliza se čas raznih nakupov za družino, dom in gospodarstvo

nudi Vam po konkurenčnih cenah: Vse vrste gornjega usnja in podplatov. Vse vrste oblačilnega blaga; moderne šofe za obleke, svile, žamete, cajge, klobuke, srajce, nogavice, kovrte, flanelaste odeje, koce.
Velika izbira. — Najnovejši vzorci.
Postrežba solidna!

Ivan A. Grosek - Trebnje

trgovina z mešanim blagom.

Kiparska, pozlatafska delavnica

lastna izdelava kipov iz lesa, gipsa, umetnega kamna, za sv. prost. Božične jaslice vsake vrste. Kipi iz lesa sv. Terezike 100 cm Din 920⁻, 120 cm Din 1670⁻ — Renoviranje oltarjev itd. cene nizke, za delo se jamči.

Dražotin Hrovat, Domžale

izdelovatelj oltarjev, podob in križev pots.

Vzrok nasmeha. V družbi se nekdo pobaha: »Veste, meni je treba reči samo eno besedo, pa se mi vse ženske nasmejejo.« — »Kdo pa ste vi, kaj ste milijonar? ga vpraša nekdo začuden. — »Ne milijonar, ampak fotograf sem.«

Zakaj? — Zato. »Gospodična-zdravnica, zakaj se pa ne omožite?« — »Saj imam tri živali, ki so mi za nadomestilo: pes mi vsako jutro renči in godrnja; papiga vsako popoldne preklinja, maček je pa vse noči zunaj.«

Očetov sin. Učiteljica vpraša kar prve dni šole, ali zna kateri izmed učencev šteti. Oglasi se gostilničarjev Francek in šteje: »1, 2, 3, 4, 5, 6.« — »Dobro,« reče učiteljica, »ali znaš še dalje?« — Francek: »7, 8, 9, 10, fant, ober, kralj, svinja.«

Trpežne čevlje

smučarske, štetilne, škornje in druge, najugodnejše dobite pri **Jernej-u Jeraj, Zapoge 10**

Smednik

Skrbna ženka. Jaka je vstal, vihal nekaj časa nos, nato pa urno skočil iz postelje: »Minka, hiša je v plamenih. Hitro ven!« — Minka: »Jaka, ne hiti vendar tako! Naj denem sobo nekoliko v red, da ne bo narobé, ko pridejo gasilci.«

Če bo razumela. Ženka: »France, celo vsako drevo dobi spomladi novo obleko...« Mozek: »Seveda, draga Urška, a si jo samo napravi.«

Zamenjala sta. Ali vodi tvojo pravdo še vedno advokat, ki stanuje v tvoji hiši. — Še vedno, samo s to izpremembo, da sem njegov podnajemnik zdaj jaz.

Zagonetka sveta. — Papa, g. učitelj nam je pravil, da bi sfrčali vsi v zrak, če bi ne bilo zakona o privlačnosti zemlje. Je to res? — Seveda je res. — Česa so se pa držali ljudje, dokler ni bilo tega zakona?

Sukno za moške obleke in suknje ter za damsko plašče in obleke v veliki izbiri po nizkih cenah nudi

Oblačilnica za Slovenijo - Ljubljana

Tyrševa cesta 29 (hiša Gospodarske zveze)

Državnim in samoupravnim uradnikom nudimo blago tudi na ugodno mesečno odplačevanje.

Odgovor. Učitelj v šoli svari otroke, naj ne poljubljajo živali. Na koncu vpraša, če mu kdo lahko navede primer, kakšne so posledice poljubovanja živali. Pepček dvigne roko, na migljaj vstane in pove: »Moja teta je vedno poljubljala svojega psička-pestovančka.« — »Ja kaj se je zgodilo z njo?« vpraša učitelj. Pepček odvrne: »Z njo se ni zgodilo nič, ampak psiček je poginil.«

Nov redilni prašek

»REDIN« za prašiče. — Vsak kmetovalec si lahko hitro in z malimi stroški zredi svoje prašiče. Zadoštuje samo 1 zavitek za 1 prašiča ter stane 1 zavitek 6 din. po pošti 12 din; 3 zav. po pošti 24 din. 10 zav. po pošti 72 din. ter priporočamo, da naroči eden za več sosedov skupaj. Uspeh vam je zagotovljen. Prodaja drogerija Kanc, Ljubljana, Židovska ulica 1.

Skušnja. Profesor: »Povejte nam, gospod kandidat, kaj je sleparija?« Student z dobro razvitim smislom za praktično življenje: »Sleparija je... sleparija bi bila, če bi me pustili pasti pri izpitu, gospod profesor.« Predsednik komisije: »Zakaj pa?« Utemeljite to. Student: »Ker zakrivi po kazenskem zakoniku sleparijo tisti, ki zlorabi nevednost drugega, da mu napravi škodo.«

Kupujem in plačam najvišje cene za vsakovrstne stvari: kakor starinske mobilije, kipe lesene in kamnite elnašto posodo, porcelan, slike, lesenice, želazne izdelke itd. — Ako imate v znanstvu stare poškodovane kipe, vam jih odkupim in zamenjam z novimi. — Ne prodajajte starin raznim prakupčevalcem za smešno nizke cene, obrnite se na tvrdiko

»TIZIAN«, nakup in prodaja starinskih predmetov, Ljubljana, Frančiškanska ul., pasaja Kovčik

V trgovini. »Rada bi toplomer, pravi mlada gospodinja, ko vstopi v trgovino. — Reaumur ali Celzij, gospa?« vpraša trgovka. — »Kakšna razlika je?« »Pri Celziju vre voda pri 100 stopinjah, pri Reaumurju pri 80!« »O, potem rajši vzamem Reaumurja, s katerim več prihranim!«

LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

registr. zadruga z neom. zavezo

LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 6,

(v lastni palači)

obrestuje hranilne vloge
najugodnejše

Nove in stare vloge, ki so v celoti vsak čas razpoložljive, obrestuje po 4%, proti odpovedi do 5%.